

WESTERN ROMAN

ASO

VIJENNA 15 d. BROJ 428

**DOLINA
SMRTI**

Lou Cameron

DOLINA SMRTI

LASO 428

LOU CAMERON: **DOLINA SMRTI**

Naslov originala: **DOC TRAVIS**

Recenzija: Ida Biard, novinski kritičar

Copyright: Lou Cameron, posredstvom G. P. A. München

Prijevod: Mirjana Turudić

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: **Marcel Čukli**

SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković, dr Vladimir Anić, Ljudevit Bauer (**predsjedavajući**), Nenad Brixy, Tomislav Butorac, dr Adolf Dragičević, inž. Vesna Gazdag, Marija Jurela, Borivoj Jurković, Želimir Košćević, Nada Šoljan, Ismet Voljevica, Ana Župan-Bender. – **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Borivoj Jurković

LASO -Izlazi svaki tjedan – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a »Vjesnik« n.solo., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Adresa uredništva: »Laso«, Redakcija »Romani i stripovi«, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparska djelatnost »Vjesnik« n. sol. o. – OOUR Novinska rotacija n.su-b.o. i OOUR TM n. sub. o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) »Vjesnikova« Press agencija Zagreb. Cijena pretplate za godinu dana iznosi 780 d ili 702 d s popustom od 10 posto, a za 6 mjeseci 390 d ili 351 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10 posto. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-1216 SOUR »Vjesnik«, Interna banka, s oznakom za »Laso«. Cijena za inozemstvo: DM 180, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00. – Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM 36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00 HFL 37,00, US\$ 15,00 – Uplata za devizni račun 30101-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb (za »Laso«).

Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za Marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6. Zadnja kolor-stranica 9000 d, c/b stranica 7000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

LASO broj 428 izlazi: 25. 12. 1981.

I

Nakon svršetka rata vlak je od Rutterfielda vozio tek do San Antonea. Na to nisam računao. Za pedesetak dolara kupio sam sedlo i konja i sam se zaputio prema Yucca Bendu. Smatrao sam da mi je najsigurnije putovati noću, a kad svane, namjeravao sam se sakriti negdje u šumi i pričekati mrak da nastavim put. Ali, u cik zore nalletio sam na konjičku patrolu. vidjevši da drže puške uperene u mene, nahnio sam im, prijateljski, i dojahao do njih.

Bili su to crni draguni iz Desete čete. Naime, svi osim njihova oficira, mladog uobraženog potporučnika Johna. Prvo što mi je kroz nos rekao nekim čudnim naglaskom bilo je:

– Koga vraga radiš s tom vinčesterkom, Johnny?

Pogledao sam prema kunda ku i odgovorio:

– Nije to vinčesterka, nego henrijevka. A osim toga, u ovo vrijeme i na ovom mjestu, ništa ne radim s njom. U San Antoneu su mi rekli da Quannah Parker pravi nekakve lijekove

za Komanče i to me doslovno razljutilo.

Uobraženo je odmahnuo rukom i dodao:

– Nisam na to mislio, do vraga. Ti si Teksašanin, je li?

– Rođen sam i odrastao na Brazosu – potvrdio sam. Tad sam shvatio što ga zapravo zanima. Izvadio sam iz džepa komad papira i pružio mu ga. – Šteta što još niste raščistili s tim glupostima – rekoh mu. – A što se mene tiče, pokoravam se propisima. Imam dozvolu što ju je potpisao vaš sjevernjački sudac.

Pretpostavio sam da će čitati, no vratio mi je papir uz polurazumljivu napomenu kako je danas najjednostavnija stvar na svijetu kupiti svakoga neodgovornog sjevernjačkog vojnika-pustolova za samo nekoliko pića i cigaretu. Bilo mi je na vrh jezika da mu kažem kako sam deset dolara platio dozvolu za oružje i kako nemam pojma o sucu koji je potpisao glupi papir. No znao sam da je pametnije biti uljudan s Jenkijima, po-

gotovu tih dana. Nisam prešao sav taj put da bih počeo novi rat u Americi. Želio sam razgovarati s Jebom Mathersonom, no njega su posljednji put vidjeli u Yucca Bendu. Zato sam ga prijateljski upitao koliko ima do grada i idu li i oni slučajno u tom smjeru.

Uobraženko je kimnuo. Učinio je to odsutno i mehanički, a zatim dodao:

– Polako, Johnny. Najprije, imaš li još neke dokumente? Bez obzira na to što tvrdiš, izgledaš kao da si ispao iz pobunjeničkih redova. A tom si sucu mogao reći bilo što!

– Zapravo, nemam otpusne papire ni od jedne vojske, poručnice – rekao sam. – A kao dokaz identiteta imam na satu ugravirano ime i inicijale na liječničkoj torbici. Evo, pogledajte...

– Vidim ovdje dr D. C. Travis. Što znači to D. C.?

Nasmijao sam se. Samomu sebi djelovao sam poput glupog majmuna, rekavši:

– David Crockett. Ali više mi se sviđa kad me jednostavno zovu Dok.

Moj majmunski osmijeh ostao je bez osobita uspjeha. Nešto slično nije mi bilo uzvraćeno.

– Kako mogu vjerovati da sve to nije izmišljeno. Od pravog doktora Travisa mogao si ukrasti dozvolu, sat i torbicu. Razmišljam o tomu da te povedem kao sumnjivog.

– Prema Yucca Bendu? – upitao sam ravnodušno slegnuvši ramenima.

– A kamo drugamo? Do daljnega svi granični prijelazi ostaju pod kontrolom Armije.

– U čemu je onda problem? – upitao sam. – Kad već svi idemo u istomu smjeru, priključujem se i zajedno nastavljamo put.

– Ne čini se da imaš bolji izbor – promrsi uobraženko.

Nisam odgovorio na njegovu napomenu. Što sam mogao? Ustrani mrav bio je s četom naružanih konjanika a osim toga, nisam želio počinjati novi rat.

Posljednji put kad sam pokušao, propalo je.

II

Yucca Bend smješten je duž obale rijeke Rio Grande. Na tom dijelu voda je toliko plitka da stoka može prelaziti na drugu stranu obale i to je, po momu mišljenju, bio i jedini razlog zašto grad uopće postoji.

Poput ostalih gradova u zapadnom Teksasu, i ovaj je djelovao poput gomile korala i na brzinu izgrađenih kuća. Duž glavne ulice zgrade su bile uglavnom nedovršene i stršale su poput kostura. Malo podalje stajale su dašcare od šiblja, pokrivenne slamom. Ono što su Jenkiji zvali svojom utvrdom bili su razapeti šatori i visoki stup sa zastavom.

Dojahali smo u grad oko podneva. Razmišljao sam kako da izbjegnem odlasku u štab da pri tom ne izgubim glavu. Tada se iznenada začula paljba, neposredno ispred nas, i čovjek u modroj unionističkoj uniformi zatetura te lamatajući rukama padne na zemlju.

Pucnjava je zaustavila moje suputnike. Dohvatio sam torbicu za prvu pomoć i, skočivši s konja, pojurio prema ranjenu

čovjeku. Bio je to mladi Crnac ride kose. Metak mu je prosvirao prsa i čim sam mu dotakao vrat, znao sam da je mrtav. No, ipak sam ga okrenuo na drugu stranu. Rupa na leđima bila je dovoljno velika da u nju stane čitava šaka.

Iza sebe čuo sam poručnika kako pita što se dogodilo, a zatim je netko rekao:

– Unutra je još jedan vojnik. Mislim da je živ.

Letimice sam pogledao prema vratima kuće nasuprot i s torbom u ruci potrčao unutra. Netko je poviknuo:

– Zaustavite tog čovjeka! On je uhapšen!

– Molim pokorno poručnika da shvati, redovu Custisu hitno je potreban liječnik – odgovorio je duboki glas.

Na vratima je pisalo: Kantina Mame Felicidad i još nekoliko riječi na španjolskom koje nisam razumio. Uletio sam unutra i kroz dim uspio razabrati tijelo zgrčeno na prljavu podu. U dnu prostorije, iza točionika, Meksikanac umorna izgleda zabavljao se brišući čaše kao da se ništa nije dogodilo. Kleknuo sam do ranjena čovjeka i opipao mu bilo, a potom upitao barmena što se dogodilo. On je slegnuo ramenima i rekao:

– Nemam pojma.

Ranjenik je bio u polusvjesnu stanju. Kleknuo sam uz njega i počeo mu otkopčavati košulju. Pogledi su nam se sreli u jednom trenutku. Čovjek je jauknuo od straha i boli. Rekoh mu:

– Ne boj se, momče. Ja sam liječnik. Pokušaj lakše disati, čuješ li me? Ranjen si u leđa i opasno je svako naprezanje.

Kad sam skinuo košulju vidio sam koliko je bio mršav. Vjerojatno je prije rata imao škrtoga gazdu. Metak mu je prošao kroz lijevo plućno krilo i napravio veliku rupu na leđima. Svaki put kad bi udahnuo, krv se slijevala u golemu ranu što je ostala od pluća.

Dok sam ga povijao, oko mene se skupilo više ljudi. U tom su mi trenutku samo smetali. Letimice sam pogledao na vojnike i civile nagurane između vrata i nas dvojice na podu.

– Do vraga – zagrmio sam – ništa ne vidim od vas, maknite se sa svjetla.

– Očistite prostoriju deseteru – zadere se Crnac s podoficirskim znakom na rukavu. – Morgan i Lee neka odjure do lokala i upitaju vlasnicu možemo li posuditi svjetiljku!

Zatim je prišao ranjeniku. Pazio je da mi ne zakloni svjetlost.

– Je li opasno, doktore? – upitao je.

Sad je rana već bila zatvorena.

– Možeš disati, momče – rekao sam – ali nemoj slučajno zakašljati. Bude li sreće – obratio sam se Crncu – mogao bi se spasiti. Šanse su pola-pola.

– Učinio si sve što si mogao, doktore?

– Zasad je to sve. Da je rana malo niže, mogao bih je isprati alkoholom, no u ovom slučaju to je nemoguće. Alkohol bi ga ubio istog časa.

Pridružila su nam se dvojica konjanika. Jedan je nosio stolnu svjetiljku. Pogledao je prema mladiću na podu. Uza svjetlo ovaj je bio stravično blijed.

– Do bijesa! On je mrtav! – prošapta vojnik.

– Bolje da ga odnesete u svoj garnizon – rekao sam – gdje će o njemu preuzeti brigu vaš liječnik.

– Dakako, povest ćemo ga – uzdahne vojnik. – Ali na žalost, nemamo liječnika.

– Uopće nemate liječnika? – iznenađeno sam upitao. – I svi ovisite o Komančima?

– Tako se čini – nelagodno potvrdi Crnac. – Ovdje smo da pazimo na jahače na meksičkoj granici i na još nešto što se zove KKK. Ali nemamo liječnika.

Napokon, nikad nisam previše razmišljao o armiji Unije. To nije išlo u područje moga zanimanja. Zato sam rekao:

– Navratit ću poslije da vidim kako mu je. Dat ću vam tablete protiv groznice koja će se noćas zacijelo pojaviti...

– Oprostite, doktore – prekinu me krupni podoficir – ali morate odmah s nama. Poslali su me da vas uhapsim...

Za poljskim stolom na ulazu u štab sjedio je čovjek četrdesetih godina. Stajao sam pred njim i promatrao ga dok je on proučavao moje papire i spisak imena. Zapazio sam da nema lijevu ruku. Pažljivo sam se zagledao u njegovo lice. Činilo se toliko prirodno i neusiljeno. Pomislio sam na rat i bezbroj ljudi koji su ostali invalidi. Požalio sam što sam skinuo šešir kad su me doveli pred ovog čovjeka.

Rekli su mi da se zove Winfield. U toku rata, major Winfield. Poslije mu je čin bio smanjen, kao što je to bio slučaj i s ostalima koji Armiji nisu bili od prevelike koristi. Sad je bio samo kapetan.

Kad me napokon pogledao, susreo sam njegov ledeni po-

gled. Čekao sam da zaigra prvu kartu.

– Čini se da niste na poželjnom popisu, doktore. No činjenica je da ste spasili život našeg čovjeka i zbog toga vam dugujem zahvalnost.

– Od toga nemam prevelike koristi – nasmješio sam se.

Nije mi uzvratilo osmijeh rekavši: – Razumijem. Želite naplatiti svoju uslugu. Napisat ćemo ček i ako Washingtonu ikad padne na um da...

– Čekajte – prekinuo sam ga – nitko ne spominje novac, do vruga!

– O? A što želite?

– Informacije. Još ne znam što se događa u ovom gradu.

Winfield slegne ramenima.

– Rekli ste mi da ste ovdje tek u prolazu za Kaliforniju.

– Da – lagao sam – ali život onoga momka još je u opasnosti. U gradu vlada uzbudjenje, i to bi svaka budala mogla vidjeti. Tko je ustrijelio Custisa i onoga drugog? I zašto, kad smo već kod toga?

– Zašto? – Winfield slegne ramenima. – Zato što su Crnci, pretpostavljam. Ti si Teksašanin, Travis. Zar da ti govorim o tvom vlastitom narodu?

– Molio bih te, kapetane. Onu dvojicu hladno su ustrijelili s leđa. Od ljudi koje ja poznajem, sumnjam da bi i jedan učinio tako nešto Komančima.

– A što je s nigerima? – namršti se Winfield, dodavši: – Kažeš da si rođeni Teksašanin. Ipak odustaješ od pravila zbog nekoga Crнца. Crнца-vojnika koji je dospio u redove okupatorske vojske!

– Kapetane, ja sam prije svega liječnik, a onda sve ostalo.

Osim toga, Teksašani nisu ljudi za robovima. Na rančevima imamo obojenih, od Meksikana do Kineza, no sve ih plaćamo.

— Ako je istina pola od toga što si rekao, zašto bi se onda Teksas borio na strani Konfederacije?

— Stari Sam Houston pokušao je da ostanemo po strani Konfederacije kad su se sreli na Montgomeryju, ali izgubio je. Pobijedili su ga uzgajajući pamuka s istočnog Brazosa većinom glasova. A ostali su se morali priključiti većini. Osim toga, Teksašani se vole boriti. A sve se potom smirilo četrdeset-sedme, kad smo sredili Meksiko.

— Ne bi se moglo reći da je i sad mirno — reče Winfield. — Mladi Quannah Parker izaziva još jedan rat Indijanaca. Ona prokleta budala Maximilian... dira u osinjak neposredno uz granicu i sad hoće da ja gonim KKK dezertere!

Drugi sam put čuo za te KKK... Upitao sam Winfielda što to znači.

— Nisi nikad čuo za viteze Ku-Klux-Klana? — zaprepasteno upita, a zatim doda: — Ti si izvan svih zbivanja.

— Možda — rekoh slegnuvši ramenima. — No, nisu valjda članovi KKK ustrijelili dvojicu tvojih ljudi?

— Ne znam. Činjenica je da mi je Washington uvalio punu torbu čegrtuša — odgovori Winfield. — Jug još i sad osjeća porciju koju je zaslužio dobio. A sad, uz radikale u Kongresu kojih je prilično, očekuju da im pokažem kako će djelovati nova pilula. Dakako, na Jug su po-

slali crne konjanike da malo posole rane.

— To se može tako shvatiti — potvrdio sam.

— Ne smeta li ti to?

— Dakako. Kad bi bilo u mojoj moći, ne bih dopustio da postoji napadačka vojska. Da zaista žele mir, cijeli bi se Washington morao boriti, a tad bi svi vi mogli kućama. Sami možemo srediti Komanče i poluizgladnjene konjanike kojih se Washington toliko boji.

— Znam — uzdahne Winfield. — Moja su naređenja jasna o tom pitanju. Nemam drugog izbora nego zarobiti svakog Teksašanina kojega uhvatim s oružjem, osim ako nije toliko lukav pa kupi dozvolu od nekoga sjevernjačkog pustolova. Kad dam pismeno naređenje, bit će također pretražena svaka kuća.

— Valjda nećeš to raditi, kapetane?

— Nipošto, do vraga. Izgledam li kao kompletan idiot? — Trenutak zašuti. — Jedva sam preživio jedan građanski rat, doktore. Ako mora izbiti još jedan, pustit ću da ga počne netko drugi.

III

Budući da je grad bio pod okupacijom sjevernjačkih trupa oprezno sam pitao za Jeba Mathersona, vukući se polako od kuće do kuće. Počastio sam pićem nekolicinu ljudi koji su mi rekli da ga poznaju. No kad mi ni brijač ni kovač nisu rekli gdje bih mogao naći Jeba, odustao sam od daljnjeg ispitivanja. Ako u malom gradu poput Jucca Benda ne možete saznati za neku stvar od brijača i od kova-

ča, to znači da grad ne želi da to saznate.

U hotelu »Drovers« unajmio sam sobu na drugom katu. Bilo je kasno poslijepodne i sedam puta toplije nego što je trebalo biti. Pošao sam na kupanje da se rashladim i oslobodim prljavštine.

U trenutku dok sam zadovoljno trljao lice, vrata kabine širom se otvore i unutra nahrupi naoružan Meksikanac u crnoj kožnoj odjeći. Rekoh mu:

– Oprosti, amigo. Ova je za-uzeta. Na to on izvuče mornarički kolt 36 od kojega na tijelu ostaje rupa manja od kolta 44.

– Moj gazda tebe vidjeti – reče Meksikanac. – Moj gazda reći tebe odmah dovesti.

– Dobro. Samo zatvori vrata da se obučem, do bijesa – rekoh mu.

Zatvorio je vrata, a zatim došao do mene i podigao cijev revolvera do mog nosa, ponavljajući:

– Moj gazda reći odmah.

Ako postoji nešto što zaista ne mogu podnijeti, to je idiot poput ovoga koji mi pred nosom maše revolverom. Zato sam lijevom rukom, izlazeći iz kade, šćepao cijev, a desnom zgrabio za vrat tog ludaka. S Meksikancem nije bilo jednostavno. Bio je vraški snažan. Ali gubio je vrijeme i snagu uporno pokušavajući povući obarač, a ja sam mu u tomu očigledno smetao i sve više ga stezao.

Naposljetku je pao na pod. Sad sam se u miru mogao odjenuti. Potom sam uzeo njegov golemi šešir, napunio ga pjenušavom vodom iz kade i počeo polijevati ošamućenog sve dok se nije probudio. On je za to vri-

jeme spominjao moju majku i njene bliže rođake na španjolskom. Čekao sam dok ne shvati gdje se nalazi, a tad sam se prijateljski nasmiješio i rekao:

– Tvoj gazda reče da me odmah želi vidjeti, momče. Zašto ne bismo nas dvoje prošetali do njega do vidimo što želi.

IV

Poveo me prema daščari nedaleko od rijeke. Prvo što sam vidio ušavši unutra bio je Meksikanac ispružen na slamarici. Blizu ognjišta ugledao sam modro obojeni stol, a ispred njega sjedio je gringo čiji je nos bio očigledno crven od prevelikih doza alkohola. Stavio sam torbu na stol, a on me odmjeravao od glave do pete i upitao:

– Kako to da nosiš Miguelitov pištolj, Dok?

– Samo činim uslugu za obojicu – odgovorio sam. – Ovaj dečko kao da se voli igrati sa stvarčicama na koje nije navikao, a što se mene tiče, ustrebala mi je jedna ruka. Što se dogodilo ovomu na podu?

– Pucali su popodne na njega u kantini Mame Felicidad. Kako se prezivaš, Dok?

– Travis – odgovorio sam. – No bolje da pogledamo što je s momkom.

– Ja sam Tiger Brown. Tako me zovu. U ratu sam bio s Quantrillom.

Po njegovu smiješnom izgledu shvatio sam zašto ga zovu tigar, a što se tiče Quantrillove takozvane Pete konfederacije, imao sam određeno mišljenje koje ne bi osobito pristojno zazvučalo da sam ga iznio, jer je u sobi bila i jedna žena. Zato

sam bez riječi kleknuo do ranjena čovjeka na podu i promrllao:

— Kog se vruga igraju tim olovom kod »Mame Felicidad«, tim više što danas nijedan od obojenih vojnika nije bio naoružan.

— Uletio mi je u metu, glupa budala — reče Tiger Brown. — Kako to da si zakrpao onog Crnca, Dok? Ti ne govoriš kao Jenki koji umire od ljubavi prema Crncima!

Pregledavo sam ranjenika ne osvrćući se na njegovu napomenu. Metak ga je pogodio ispod rebra. Jetra mu je bila oštećena. Divio sam se tom organu u ljudskom tijelu koji ima smisla da obnovi sam sebe. Dakako, čudio sam se što je dečko uopće živ, jer mu je utroba bila razmrskana.

Upitao sam ženu je li možda povraćao krv. Zanijekala je. Otvorio sam torbu i izvadio potreban pribor. Tiger Brown upitao je što namjeravam učiniti. Odgovorio sam:

— Moram ga otvoriti pa bi bilo dobro da ga stavite na stol i da mi donesete kipuće vode.

S obzirom na to da je upravo on bio taj koji je ustrijelio mladog Meksikanca, Tiger Brown nije se trudio da brzo izvršava moja naređenja. Očito mu je bilo neobično što mora sudjelovati i pri spašavanju života.

— Što misliš, koliko će nas ovo stajati, Dok? — upita Tiger Brown.

— Možda ništa ako za uslugu uzvratite uslugom — odgovorio sam slegnuvši ramenima.

— Kakvu uslugu, Dok? — upita zainteresirano.

— Tražim jednog čovjeka. Posljednji put kad sam ga vidio odazivao se na ime Nicolas. Pukovnik Andrew Jackson Nicolas.

S olakšanjem me pogledao i nasmiješio se.

— Nije u Yucca Bendu, Dok. Znam svu staru klapu koja je jurila Crnce. Nijedan od njih nije se zvao Nicolas.

— A Matherson? Jeb Matherson? On je bio zamjenik pukovnika Nicolasa. U San Antoneu su mi rekli da ću ga pronaći ovdje.

Tiger Brown nelagodno me pogledao. Naposljetku je progovorio:

— Ti si mu prijatelj, Dok?

— Bio sam liječnik u Nicolasovoj vojsci u Virginiji. Preko njega mogu saznati gdje se nalazi pukovnik Nicolas.

— Hoćeš reći da ti je Jeb Matherson potreban samo zato da bi saznao gdje se nalazi taj pukovnik?

— Tako nekako.

Pogledao sam ranjenika i upitao:

— Jesi li imao određen razlog zbog kojeg si danas pucao, ili je sve to bio tek nesretni slučaj?

— Glupani — slegnuo je ramenima. — Jedan od njih me upitao imam li dozvolu za oružje.

— Pokušali su te uhapsiti?

— Ubiti! To će biti prokleti dan kad Tigera Browna uhvate nenaoružani bijeli ili crni.

Zanimalo me je je li voda za-kuhala. Bilo je vrijeme da stavim prokuhati skalpel, kliješta i štipaljke. Zatim sam opipao bilo ranjenika. Disao je sporo i jednolično. Ako je izgubio prilično krvi, zacijelo je bio unutrašnji

izljev. Žena je stajala pokraj njega.

— Stara Carmencia dečkova je majka. Ako ga ne spasiš, živo će ti srce iščupati.

— Još mi nisi rekao gdje mogu pronaći Jeba Mathersona, Tiger — rekao sam.

— A trebao sam? Ne znam možda jesam, a možda i nisam. Moram to razmotriti. Zašto prokuhavaš taj alat, Dok? Neće li ti opeći ruke?

— Da bismo izbjegli gangrenu. Imaš li u blizini neko uže?

Dao je znak Miguelitu da ga odmah donese, a zatim upitao zašto mi treba.

— Moram ga otvoriti. Dat ću mu tablete, no unatoč tomu vezat ću ga da bude miran.

Promatrao me dok sam radio oko bolesnika.

— Tvoje su ruke tako čiste i nježne, znaš! Kako je čovjek kao ti mogao Miguelitu oteti pištolj?

— Ako me odvedeš do Jeba Mathersona, on će ti reći da se s prijavim rukama snalazim isto tako dobro kao i s čistim.

Tiger Brown se namršti.

— Ti si lukav, Dok — reče. — Rekao sam da moram razmisliti prije nego išta kažem o Jebu.

Na čisti ručnik stavljao sam instrumente, vadeći ih iz kipuće vode. Dok sam čekao da se ohlade, podigao sam jedan kapak i pogledao bolesnikovu zjenicu. Polako se osvještavao. Opijum je prestajao djelovati. Namočio sam spužvu kloroformom i pokazao ženi kako da je drži na njegovim nosnicama. Zatim sam duboko uzdahnuo, uzeo skalpel i pritišćući kožu palcem i kažiprstom počeo vertikalnim rezom. Žena je protr-

nula vidjevši krv. No uspjela je ostati mirna. Okrenula je glavu na drugu stranu.

Tiger Brown iznenada zaviče i skoči.

Na trenutak sam se sledio, no bilo je očigledno da pištolj nije uperio u mene.

— Bilo bi dobro da odaberete neko drugo vrijeme za vaše kućne prepade — promrmljao sam.

— Miguelito je htio na tebe nožem — prijateljski reče Tiger Brown.

— Dobro, a sad pazi na nj dok ne svršim ovo, hoćeš li? Svaki je potez sad važan i opasan.

Uspio sam odstraniti oštećeni dio jetre. Sad sam mogao vidjeti žučni mjehur obliven krvlju i dio trbušne opne. Gurnuo sam unutra dva prsta i opipao. Tad rekoh:

— Ovaj put imamo sreće. Metak se zadržao u žučnom mjehuru.

Tiger Brown došao je do mene. Tek sad sam zapazio koliko je visok. Zainteresirano je gledao što radim.

— Što će jadni Meksikanac bez žučnog mjehura — upita.

— Ne brini. Čudan je ljudski organizam. Ima toliko mogućnosti da drugi organi preuzmu funkcije koje inače ne obavlja. A dečko će za nekoliko tjedana biti zdrav kao dren, samo ako ne dobije tetanus.

Pogledao sam prema ženi i rekao:

— Sad mu to možete maknuti s lica. Gotovo je. Trebat će mu vraški mnogo snage slijedećih nekoliko sati.

— Brzo radiš — reče Tiger Brown.

— Na ratištu čovjek to nauči. Kad moraš bez anestezije odrezati nekom nogu, a znaš da te čeka još pedesetak pacijenata, onda nema vremena za oklijevanje.

— Mislio sam da si to naučio u školi?

— Dvije sam godine studirao. A potom sam u ratu doktorirao, jureći s jednog ratišta na drugo.

— Znači, ti nisi pravi doktor s papirima?

— Je li pukovnik Quantrill bio pravi konjički oficir sa svim potrebnim papirima?

— Razumijem, doktore. Vraga bi napravili da smo papiri-
ma vadili metak ovom nesretniku! Imaš li teškoća zato što se prodaješ pod pravog doktora?

— Već sam u teškoćama. Zatom moram pronaći pukovnika Nicolasa. Jeb Matherson mora znati gdje je pukovnik, ako mi ti najprije kažeš gdje mogu pronaći Jeba.

Tiger Brown oklijevao je trenutak.

— Raspisana je potjernica za Jebom, Dok. Otišao je s Mosbyjem. Ne znam jesu li ga dosad uspjeli uhvatiti. U svakom slučaju planiraju da ga objese.

— Mosby? Mislio sam da se predao, zajedno s Leejom!

— Ne govorim o Mosbyjevima. Sivim duhovima, doktore. Oni su demobilizirani s ostatkom naše vojske, nakon Appomattoxa. Poslije toga pukovnik Mosby osnovao je nove jedinice koje mi zovemo Ku-Klux-Klan.

— Kojega vraga to znači — upitao sam. — Znam što je klan, ali što će im i taj Ku-Klux. Zvuči kao kad se stara kvočka sprema sjesti na jaja.

— To je grčka ili ruska riječ!

Ili tako nešto, Dok. Same riječi ništa ne znače, koliko se ja razumijem u govor.

— Možda. I kažeš da u toj Mosbyjevoj družini mogu pronaći Jeba?

— Bio je ondje, kratko — slegne ramenima. — Priredili su im lijep doček ondje negdje uz rijeku. Neki su uspjeli pobjeći preko granice, a neki su pohvatani. Čuo sam da su u štab doveli trojicu članova Ku-Klux-Klana. Spremaju se da ih objese, kad dobiju za to dozvolu od Washingtona.

Odlagao sam pribor kojim sam se služio pri operaciji. Nisam znao što da mislim o svemu što mi je ispričao Tiger Brown. Obećao sam kapetanu da ću s vremena na vrijeme posjetiti ranjenog konjanika. Znao sam da nemam pravo miješati se u poslove vojske Unije osim onoga što sam s njima mogao imati po profesionalnoj liniji. Prošlo je dvije-tri godine otkad nisam bio s njima i vjerujem da smo se svi izmijenili za to vrijeme. Mislio sam da poznajem tog kapetana Winfielda iz Antietama i, ako je to zaista taj, morat će me se sjetiti, prije ili kasnije.

— Misliš li da je Jeb jedan od onih koje će objesiti? — upitao sam Tigera Browna.

— Ne znam točno — nakašlja se Tiger. — Bio je mrak i svi smo nosili bijele kukuljice. Želiš da ti kažem, doktore, što ti je najbolje činiti?

— Što to, Tiger?

— Otići bez traga! Eto što! I tebe gone, doktore. To ti ja kažem. Između vojske, Miguelita i bilo koga drugog tko se želi dočepati tvoje kože, najveći ti je

spas Rio. U ovo doba godine voda je plitka, a straža se nalazi samo uz prijelaz nedaleko od štaba.

Prevrnuo sam očima, sjetivši se Miguelitova prepada dok sam operirao Meksikanca, i upitao:

– Usput, gdje je on sada? Nisam čuo da je otišao.

– Miguelito se šulja poput Apaša. Vjerojatno je otišao nabaviti drugi pištolj. Rekao sam mu da te ne napada nožem s leđa. Nije bio dovoljno lud da ti zabode nož u prsa.

– I nema načina da se pomirimo – upitao sam zatvarajući torbu.

– Ne vjerujem – uzdahne Tiger. – Trebaš znati jednu stvar o Meksikancima kao što je Miguelito. Kad napraviš iz njega budalu, ne smiješ ga ostaviti živog.

– Sjetit ću se toga drugi put. Misliš li da je to stvar samo između njega i mene? Kakvu ulogu ti imaš u ovomu?

Tiger Brown prasne u smijeh i reče:

– Da sam loše volje, bio bi već mrtav, doktore. Da ti nešto pokažem...

Moj je pištolj bio napola izvučen iz korica. Povukao sam ga i uperio u njega.

Tiger Brown zapanjeno je gledao u pištolj koji sam uzeo Miguelitu. Nasmijao sam se i vratio ga na mjesto. Tiger Brown duboko uzdahne i reče:

– Nedostajat će mi Miguelito. On je najспособniji momak.

– Možeš li razgovarati s njim i odgovoriti ga?

– Sumnjam. Miguelito mi neće dati prilike. Neće mi se nikad

približiti dok ti ne smjesti metak, po svoj prilici u leđa.

– Bolje da sad odem. Ostavljam ti opijum za maloga kad se probudi. Pazi da ne pretjeraš u dozi. Dobije li groznicu, možeš me pronaći u hotelu »Drovers«.

– Soba 202 – kimne Tiger Brown i doda: – Hladnokrvan si, doktore. Zar te nimalo nije strah?

– Zbog Miguelita? Znam da me jure osmorica naoružanih. Jedan više ne znači ništa.

Tiger se nasmije.

– Kako to da si tako popularan, doktore?

– Stvar nesporazuma koja se povlači još od rata. Zato moram pronaći Jeba i pukovnika Nicolasa. Kad su potpisali izručenje, otišao sam bez papira, misleći da skupa idemo na Jug.

– A što bi, do vraga, s tom otpusnicom u ovo vrijeme? Komu da je pokažeš?

– Mlađem bratu, na primjer. Zakleo se da će me ubiti na mjestu ne dokažem li mu da nisam dezertir, kao što se priča da se skrivam duž Brazosa.

– Što oni imaju s tim, tvoj brat i tko god – namršti se Brown.

– Rekao sam ti da sam bio u Bostonu kad je izbio rat.

– I?

– I prije nego što sam uspio doći kući, pozvan sam u sjevernjačku vojsku. Služio sam nešto manje od osamnaest mjeseci kao liječnički ordonanc u Trećem odredu Massachusettsa prije nego što sam uspio pobjeći na našu stranu. Dok sam radio u bolnici, neki su me naši momci koji su bili zarobljeni vidjeli u modroj uniformi. A za

vrijeme dok su oni ležali u sjevernjačkom zatvoru, otišao sam s pukovnikom Nicolasom.

— Vidim u čemu je problem — upadne u riječ Tiger. — Ne možeš se vratiti kući dok ne raščistiš sve oko svog imena. Možda drže Jeba ondje u utvrđenju. Zašto to ne ispitaš. Možeš nagovoriti kapetana Winfielda da ti omogući razgovor sa zatvorenicima, a ako je među njima Jeb, možemo ga izvući nekako.

— Ne bih nipošto htio u taj prokleti štab, osim ako ne pošalju po mene. Davno sam prekinuo s njima.

— Misliš da te imaju na popisu dezertera?

— Siguran sam. A to znači, ako se kapetan Winfield sjeti gdje me je prije vidio, objesit će me na najbliže drvo.

V

Vratio sam se u hotel. Još je bilo rano te nisam znao što bih sa sobom. Pošao sam nešto pojesti. Restoran u koji sam svratio bio je vlasništvo nekog Meksikanca. Nisam se mogao potužiti da hrana nije bila dovoljno paprena. Zato sam se pobrinuo da usta isperem pravom tekućinom. Vratio sam se u hotel i zatekao vlasnika kako se divi golemu zapakiranom komadu stakla. Zapitao me:

— Jeste li kad vidjeli ovako nešto, mister Travis?

— Veliko je — kimnuo sam zureći u zrcalo. Tek sad sam zapazio da mi je Miguelito pode-rao kaput s cijevi pištolja. Ras-kopčao sam ga da bi izgledao ležernije i upitao: — Gdje ćete ga objesiti?

— To je za bar koji još nismo napravili. Naručili smo ga iz Saint Lousia. Nije li to smiješno, imamo zrcalo, a nemamo bar!

— To je zgodno — rekoh. — Mogu li dobiti ključ svoje sobe?

— Imate pismo, mister Travis — reče okrećući se prema polici s ključevima.

Uzeo sam ključ i zahvalio. Penjući se stubama, proučavao sam omotnicu. Nije bilo žiga ni adrese na poledini. Samo moje ime, napisano ženskom rukom.

Nisam ga htio otvoriti prije nego što uđem u sobu. Bio je unutra list papira ispisan istim rukopisom kao i omotnica.

Pisalo je:

Dragi gospodine,

Nikad se nismo upoznali. Ali postoji stvar od životne važnosti za obadvoje i ja se o tomu ne usuđujem pisati. Zato se nadam da ćete me počastiti večeras svojim dolaskom u moju kuću. Molim vas da ne shvatite ovo kao neko koketiranje, što se na prvi pogled može tako činiti. Budite uvjereni da je u obostranom interesu što ovo činim.

Potpis: Consuela Maclean, uz adresu i datum u donjem kutu papira.

Prezime je bilo teksaško, ali je Consuela zvučalo neobično. Trenutak sam razmišljao o toj kombinaciji. Teksasani su se katkad ženili Meksikankama, no ta mi činjenica nije mnogo pomogla. Imao sam dovoljno vremena da saznam u čemu je zamka. Nekoliko sam puta pročitao pismo i nipošto se nije činilo da ga je poslao Miguelito. Sinulo mi je u jednom trenutku da je to trag do Jeba. Možda ta Consuela nešto zna o njemu.

Izišao sam na mračni hodnik i zaključao vrata. Krajičkom oka uhvatio sam u desnom kutu hodnika obris neke spodobe kako zaključava vrata. Učinilo mi se da je hodnik suviše velik za tako mali hotel i onda napokon shvatio da buljim u zrcalo koji pri svjetlosti zalazećeg sunca nije bilo osobito iskreno.

Sišao sam do recepcije i upitao kako je pismo dospjelo u moje pretinac.

Čovjek je odgovorio da ga je donio nekakav Meksikanac dok sam večerao.

– Meksikanac – namrštió sam se. – Kako je izgledao?

– Bio je to stari Pobrecito. Radi kod udovice MacLean.

Zahvalio sam i otišao. Ulice su bile gotovo puste. Pokraj mene prošlo je tek nekoliko konjanika. Bili su u crnim uniformama. Vjerojatno su išli prema kantini.

Nije mi bilo teško pronaći kuću udovice MacLean. Svjetlo je bilo upaljeno. Još jednom sam krajičkom oka uhvatio u neposrednoj bilizini sumnjivu kretanju, no kako me nitko nije napao i nitko nije pucao, više nisam znao je li to zbilja ili haluciniram. Penjao sam se stubištem velike kuće. Kad su se vrata otvorila, preda mnom je stajao stari Meksikanac. Zamucio je:

– Senjor, ne pucati, por favor!

Tad sam opazio da držim u ruci revolver.

– Oprostite – rekao sam. – Učinilo mi se da me netko prati pa sam izvukao ovo. Ja sam Travis. Gospoda MacLean me očekuje.

Stari Meksikanac s olakšanjem odahne i reče:

– Izvolite za mnom, doktore.

Udóvica MacLean iznenada se stvorila preda mnom. Odmah sam zapazio da joj crna haljina lijepo pristaje i da ne može imati više od dvadeset pet godina, no s Meksikankama se nikad ne zna. Teško im je odrediti dob. Ponudila mi je da sjednem. Na stolu koji nas je dijelio već je bio postavljen srebrni poslužavnik.

Ponudila me čajem. Trenutak je bila nervozna, a potom je progovorila:

– Ne znam kako da počnem, sir.

– Ja obično počinjem s početkom – nasmijao sam se.

Zacrvenjela se.

– Čula sam da tražite pukovnika Nicolasa. Moj je muž služio vojsku kod njega.

– U vrijeme dok sam ja bio s Nicolasom, gospodo? – upitao sam.

– Ubijen je kod Pittsburg Landinga – nastavila je.

– To je bilo prije nego što sam se priključio Nicolasu. Znam da zvuči okrutno, ali nikad nismo razgovarali o onima koji su poginuli prije toga. Teško je sjećati se bitke poput Shiloha.

– Shiloh? – iznenadi se udóvica MacLean.

– Južnjaci tako zovu Pittsburg Landing, a Sjevernjaci Shiloh. Svejedno jedno ili drugo, bio je to loš dan za sve nas.

– Ali, vi ste Južnjak, je li?

– Teksašanin sam i bio sam s Nicolasom na isti način kao i vaš muž, gospodo. No rat je prošao. Niste valjda poslali po me-

ne da bismo razgovarali o prošlosti.

— Tiger Brown rekao je da tražite pukovnika Nicolasa — ona se zacrvni.

— Mislio sam da će to reći nekomu.

— I zato ste mu toliko toga napričali o sebi, doktore? Opasan je to čovjek. Ne možete se pouzdati u njega. Zna dovoljno o vama da vas istoga časa može strpati u zatvor, osim ako ga niste zadirkivali.

— Sve mi je to jasno. Ali ako vadite metak iz tijela momka koji je htio ubiti američkog vojnika i ako previjate drugog, onda vas ne može tek tako otpisati. Tiger je znao da mora uzvratiti uslugom. Samo ne shvaćam kako je pustio da na svojim vlastitim nogama zdrav odšeta iz njegove jazbine.

Consuela se nasmijala. Sad sam jasno vidio predivan red biserno bijelih zubi. Reče mi:

— Divim se čovjeku koji mili na svoje noge! Ni ja ne bih vjerovala Tigeru Brownu da sam bila na vašem mjestu. Imam zato određen razlog. Izdao je i mene i mog brata. Čuli ste za El Mala?

— Jedan od meksičkih bandita, je li?

— Moj je brat patriot — plane. — Bori se za svoju zemlju i predsjednika Juareza!

— El Malo je vaš brat, gospodo?

— Da. Moje djevojačko ime je Herrera Maldonadoy Lopez. Prije nego što je ovaj dio Meksika pripao Teksasu...

— Svi ste bili bogati! — upao sam joj u riječ. — Svi tako počinju priču, a većina ih ništa nije imala.

— Kako se samo usuđujete? — zaviče. Mene nazivate lažljivicom, a mog brata razbojnikom?

— Ne namjeravam nikoga vrijeđati, gospodo. Ali niste se ni rodili kad je Sam Houston osvojio ovaj kraj. A što se tiče vašeg brata koji se bori za Juareza, čini se da mnogo toga radi s ove strane granice. Hoću reći, mislio sam da je taj borac, na Jugu zvani Maximilian, negdje u Mexico Cityju.

— Vi ne shvaćate kakva je situacija u mojoj zemlji — uzdahne gospoda MacLean.

— Dakako, shvaćam. Vaš predsjednik Juarez izabran je nekako u isto vrijeme kad i Lincoln. Ali Meksiko je dugovao novac Francuskoj, a kad to Juarez nije mogao podmiriti, Napoleon je proglasio hipotezu propalom i stekao pravo na prodaju založene nekretnine. Francuska je predala zemlju tomu fantastu Maximilianu koji je tad bio besposlen. Mislim da je sad trenutak da Washington podsjeti Maximiliana na Monroeovu doktrinu, kad su ublažene razlike s ove strane granice.

— Ljudi poput mog brata i predsjednika Juareza neće čekati da im se Washington mijesha u poslove i sređuje stvari. Osim toga, El Malo nije bandit, kao što vi mislite. Gonio je stoku preko granice da bi je prodavao za sjevernjačko zlato i puške.

— Meso je prilično skupo u poljednje vrijeme — potvrdio sam. — Zacijelo je priličan profit od meksičkih krava, čak i onda kad ih plate.

Consuela slegne ramenima i reče:

– Nije baš sve tako kako vi mislite. Većinu smo stoke dobili na dar od rančera patriota koji još i sad žele da se Jaurez vrati na vlast.

– Kakve veze ima sav ovaj razgovor o Meksiku s pukovnikom Nicolasom, gospodo? – uljudno sam upitao.

– Viđen je u Durangu – odgovori. – Jeb Matherson prodaje goveda za mog brata, a s vremena na vrijeme nađe se preko granice. Prošli je mjesec sreo Nicolasa na ranču nedaleko od Duranga. Čini se da je većina vaših starih znanaca počela novi život u Latinskoj Americi. Pukovnik Nicolas vjerojatno je jedan od takvih.

– Je li rekao Jebu čime se bavi u Durangu?

– Ne, ali je očigledno da vaši bivši pretpostavljeni ima mnogo novaca koji treba potrošiti.

– Jeste li vi i vaš brat zbog toga zainteresirani za pukovnika?

– Ni najmanje me ne zanima taj vaš pukovnik – plane. – No, ako ga želite pronaći, najprije ćete morati stupiti u kontakt s Jebom Mathersonom.

– Znači, svi tražite Jeba – odgovorih. – Što smjerate kad to uspijete? Prodati mu kravu?

– To smo činili već mnogo puta. Jeb i Tiger Brown složili su se da rade za nas, da prodaju meksička goveda pod svoja i da s našim udjelom profita kupuju puške.

– A on vam nije uručivao ni puške ni novac, je li? Čini vam se da je opljačkao i vas i meksičku revoluciju?

– Ne znamo što da mislimo o tomu – odgovori zamišljeno.

– Mislim da je problem u Tige-

ru Brownu. On je izdajnik i uvijek će biti protiv mog naroda, a koliko ja znam Jeba Mathersona, čini mi se da je dovoljno pošten čovjek za... mislim...

– Za gringa? – nasmijao sam se. – Uglavnom je poštenjačina, kao većina ostalih momaka koje su pohvatali one noći kad su zasjedali klanovci. Čini se da je zarobljen u utvrdi, ha?

Consuela odmahne glavom i reče:

– Nije ondje. Neki naši prijatelji prisluškivali su u kantini razgovor vojnika konjanika. U rukama imaju jednoga od Jebovih momaka, nekoga Billyja Culpeppera i još dvojicu Meksikanaca. Jedan radi za Tigera Browna. A drugi je juarist. Objesili bi ih na mjestu da znaju tko je tko, pa je zato bolje da vam ne govorim ništa više.

– Samo trenutak, gospodo – rekoh. – Kog je vruga radio taj na sastanku kukluksovaca?

– Nije bilo nikakvog sastanka – nasmiješi se sramežljivo Consuela. – Bila je to samo isprika da mogu staviti maske i preplašiti znatiželjne dok su gonili stoku preko granice.

– Znači, KKK je maska za granične prepade?

– Neki zaista postoje. Tigar Brown ima razvijen osjećaj mržnje za takve i umišlja da se kriju u svakom grmu. No kad svojim noćnim aktivnostima ne ugrožava Crnce, nalazi dovoljno razloga da pljačka bijelce. Nemamo jasan uvid u to koliko pravih Teksašana radi s njim.

– Mogu zamisliti – rekoh. – Spomenuo je da je bio s Quantrillom. Nikad nisam shvatio kako je Quantrillo htio spasiti

južnjačke ideale pljačkajući banke u Kansasu.

Obuzme me zlokobna misao i upitah:

– Da nisu Brownovi prsti umiješani u vaš novac i Jebovu sudbinu?

– To možete saznati – odgovori. – Čula sam sa ste liječili konjanika kojega je ranio Tiger Brown. Nadete li način da razgovarate sa zarobljenicima, Billy Cupepper možda će vam znati reći gdje se nalazi Jeb.

Trenutak sam proučavao njen prijedlog, a tad podigoh glavu i rekoh:

– A što bih trebao učiniti? Doći do vrata i stražarima reći da otvore, kako bih mogao podijeliti slatki kolač?

– Nadala sam se da ćete nešto smisliti – namršti se Consuela. – Ne uspijete li razgovarati s Billyje, kako možemo saznati što se dogodilo s Jebom Mathersonom?

Pitanje je bilo valjano.

– Razmislit ću – odgovorih.

– No ne postoji način da bilo tko od nas stupi u kontakt s Billyjem večeras. Dopuštate li da izidem na stražnja vrata, gospodo?

– Stražnja vrata? Zašto, mister Travis?

– Mislim da me netko pratio dok sam išao k vama. Ako je to točno, postoji velika vjerojatnost da me isto društvo čeka pred kućom.

– Jeste li sigurni u to? – uzdahne Consuela.

– Ne, gospodo. Otkako sam došao u Yucca Bend vjerujem samo u ono što vidim ili čujem. Zato sam oprezan. Laku noć!

VI

Ne mogu se pohvaliti da sam se osjećao osobito hrabro ušavši u hotel. Došuljao sam se mračnim drvoredima i nekoliko puta obišao oko hotela prije nego što sam se odlučio i ušao. Moj prijatelj Indijanac vjerojatno je čekao pred udovičinom kućom. Ipak me mučila pomisao na ljude koji tako stručno obavljaju svoj »posao«, samo kad se na to odluče.

Predvorje je bilo potpuno prazno. Činilo se da čovjek na recepciji spava. Tražio sam ključ, no kad nije reagirao na moju molbu, sam sam ga dohvatio i pošao u sobu.

Hodnik preda mnom bio je vrlo mračan. U dnu sam tek naslućivao veliko zrcalo. Brojio sam vrata kako bih pogodio svoju sobu. Kad sam gotovo dohvatio kvaku, na zrcalu zapazih neke neobične sjene.

Vidio sam obrise dvojice muškaraca. Bacio sam se na pod. Iznad mene fjuknuo je metak i razmrskao zrcalo. Prije nego što je ona spodoba shvatila da puca u svoj vlastiti lik u zrcalu, opalio sam. Dvaput. Očito da sam prvi put promašio.

Vrata su se otvorila i sad sam na svjetlosti mogao jasno vidjeti čovjeka kojega sam pogodio. Bio je mrtav. Zapazio sam da nije imao čizme, što znači da se poput mačke šuljao stubama iza mene.

– Oh... Što se dogodilo? – preplašeno upita čovjek koji je otvorio vrata svoje sobe.

– Zvao se Miguelito. Namjeravao me ubiti s leđa. Bolje da siđem i prijavim slučaj – rekoh.

Za trenutak su se ljudi skupili u hodniku. Nisam obraćao pažnju na njihova pitanja. Pištolj sam još držao u ruci. To što me Miguelito slijedio bos navelo me na pomisao da noćnom čuvaru postavim neka pitanja. Vjerojatno se računalo na njegovu naviku da spava u ovo doba noći, a to je išlo u prilog planu da budem smaknut.

Kad sam sišao, u predvorju je bilo nekoliko ljudi. Zacijelo ih je privukla pucnjava. Jedan je gledao cijev pištolja i upitao što se zbilo. Nisam mu odgovorio, probijajući put prema čuvaru. Još je bio udobno uvaljen u stolcu. Oči su mu bile zatvorene. Došao sam do njega i stavio mu dva prsta na vrat.

— Oprosti, amigo — promrm-ljao sam. — Mislio sam da spavaš na dužnosti.

— Što je Jakeu — upita jedan. — Pijan?

— Mrtav — odgovorih. — Udavljen. A gore je još jedan mrtav, koji inače ima naviku ubijati s leđa. Zna li tko od vas kako u ovo doba mogu prijaviti što se dogodilo?

Prije nego što je itko mogao odgovoriti, dvojica crnih konjanika kapetan Winfielda ujure s karabinima. Jedan odmah zapazi da imam pištolj. Uperivši karabin prema meni, reče:

— Savjetovao bih da to odložite.

— Ono što ste čuli, zbilo se gore — rekoh odloživši kolt 36.

— Meksikanac po imenu Miguelito ubio je ovoga čovjeka, a da je bio malo vještiji sa zrcalom, sad ja ne bih stajao pred vama.

Dok me jedan držao na nišanu, drugi je odurio stubama.

— Onaj je gore gotov — reče vrativši se.

— Morat ćete s nama — napomene onaj što je uperio karabin.

— Zvuči razumno — odgovorih.

Zatražio je potom da skine opasač što sam, dakako odbio. Rekoh mu:

— To nipošto. Imam dozvolu a, osim toga, onaj drugi Meksikanac možda ima još neke planove sa mnom.

— Polako, Jim — reče njegov partner. — Čovjek je pristao da pođe s nama do štaba. Novi neredi nisu nam potrebni.

Doveli su me u kapetanov šator. Bila je noć, ali su bile upaljene logorske vatre te sam ovaj put mogao pomnije osmotriti čitav vojnički logor. Uglavnom se sastojao od šatora. Bili su tako postavljeni da se vojnici smrzavaju kad je hladno, kupaju u znoju kad je vruće i kisnu kad pada kiša. Vjerujem da bi za većinu momaka bilo mnogo bolje da spavaju pod ozvorenim nebom. Zbog opreza odlučio sam to mišljenje zadržati za sebe.

Kapetan Winfield bio je poluodjeven i polubudan kad su me uveli u njegov šator. Vjerojatno su već javili o tomu što se dogodilo. Ipak je tražio da mu sve nanovo ispričam. Dohvatio je bocu sa stola i nalio si pola čaše rakije. Očekivao sam da će on ponuditi i mene. Ponekad sam imao u životu krive pretpostavke. I ovaj put.

— Znao sam tog Miguelita. Zao čovjek — promrmlja.

— Više nije — slegnuo sam ramenima. — Sad leži mrtav na stubištu hotela.

– Da. Morat ću poslati vodnika stražara i još dvojicu da naprave zapisnik.

– Trenutno nema ni jednoga drugoga – odgovori zabrinuto.

– Oba su poručnika u groznici i sad nam nedostaju ljudi.

– Ni vi ne izgledate zdravi, kapetane. Jeste li preživjeli malariju?

– Uglavnom sam bio zdrav – odmahne glavom i promrmlja: – Osim ovoga, kao što vidite.

Podigao je svoju umjetnu šaku i nastavio:

– I nije bila teška rana, samo da nije nastala gangrena.

Zainteresirano sam ga pogledao, praveći se da ništa ne razumijem. Učinilo mi se da je u tom trenutku prošlo tisuće mučnih godina.

– To ste vi bili, je li?

– Što to, kapetane? – upitah pokušavajući djelovati zbunjeno.

– U bolnici. U Marylandu. One noći kad su me doveli s Antietama. Da, bio sam u groznici, a ruka mi je bila nabrekla poput dinje. Nikad ne zaboravljam lica, a ako se to i dogodi, nikad neću zaboraviti lice čovjeka koji mi je amputirao ruku.

– Čini se da ste me zamijenili s nekim, kapetane – lagao sam. – U ratu sam radio kao kirurg, ali sam bio s Nicolassom vojskom, Virginia.

– I niste bili sudionik bitke kod Antietama? Nosili ste modru uniformu one noći kad ste mi odsjekli ruku. Nikad nisam imao prilike da vam zahvalim, uzgred rečeno. Poslije su mi rekli da bi mi drugi kirurzi amputirali do lakta.

– Razgovarali smo o vašim oficirima u groznici, ovdje, kapetane – rekoh.

– Što drugo očekujete u ovoj močvari? Svakoju budali je jasno da po ovakvu vremenu nije moguće opstati uz rijeku. Ništa čudno ako nas sve dokrajči malarija.

– Je li neko već obolio?

– Nekolicina. Crnci su navikli na malariju. Otporni su. Dok god ih polovina bude na nogama...

– To ne može biti malarija – presjekao sam ga. – Rijeka je na ovom području čista. Bilo bi dobro da vas pregledam. Skinite se, kapetane.

Nije pristao, no uspio sam ga nagovoriti da se ispruži na postelji. U hotelu sam ostavio torbu za prvu pomoć, ali sam i bez termometra mogao osjetiti njegovu temperaturu. Mislim da je za neka tri stupnja bio topliji od uspavanog guštera. Podigao sam mu usnu i pogledao desni, a zatim izišao iz šatora i proderao se:

– Desetaru straže! Trkom!

Winfield je ustao.

– Travis, do vraga, otkad ti ovdje izdaješ naredjenja!

Zatim se zgrčio od boli i pozeleo. Nije uspio ostati na nogama. Nemoćno je pao preko ležaja.

Prišao sam mu i, stavivši mu ruku na nogu, upitao:

– Ovdje najviše boli, je li? Koljeno?

– Bit će sve dobro – procijedi kroz zube. – Moram ostati zdrav. Quannah Parker okuplja svoje bandite, a ja nemam ni jednoga jedinog bijelog oficira u formi.

– Što ste uzimali – upitah ga. – Opijum?

– Da, pomogao mi je.

– Dakako. Samo je moglo i bez alkohola.

Vodnik sa straže proviri u šator.

– Treba iz hotela donijeti moju torbu, desetar. Učinite to odmah, hitno mi je potrebna.

Zbunjeno je gledao, ne pomaknuvši se s mjesta.

– Koga vruga buljite – zagrmio sam. – Krenite!

Pogledao je zabrinuto kape-tana Winfielda.

– Dobro – Winfield kimne.

– Radite ono što vam naređuje doktor Travis.

Kad je ovaj otišao, kapetan je pokušao sjesti. Bio je bez snage i nemoćno je klonuo.

– Dakle, Travis? O čemu je riječ? Malarija?

– Niste te sreće. Skupa s ostalima imate koleru.

* * *

Rekao sam već da prije rata nije bilo robova u mom kraju. Ali proveo sam prilično vremena na Jugu i to je bilo dovoljno da поближе upoznam Crnce. Pričali su o njima da su glupi i nikakvi. To me nije zanimalo, bili oni ovakvi ili ne, često sam bio u prilici da se ugrizem za jezik kad bih sreo ljude kao što je Tiger Brown.

Dok sam studirao na Harvardu, vidio sam prilično leševa. Nismo odvajali bijele od crnih. Nije bilo razlike između njih.

Pa ipak, mogao sam umrijeti kao neznanica da nisam doživio neke stvari idućih nekoliko dana.

Kad sam dobio svoj pribor, kapetan Winfield bio je tek dje-

lomično svjestan onoga što se zbiva oko njega. Kad je u šator ušao vodnik Byrd po kojega sam poslao, naredio sam mu da smjesta zatvori sve ulaze u grad i da isprazni kantu do mojih daljnjih uputa.

Bio je prilično znatiželjan i zahtijevao da mu objasnim zbog čega dajem tako suluda naređenja.

– Zbog kolere, vodniče – rekao. – Jesi li kad čuo za epidemiju kolere?

– Što je to, neka vrsta groznice?

– To je neka vrsta kuge koja ubija. Počinjemo odmah s liječenjem, no sigurno je da ćemo izgubiti prilično oboljelih. Po- brinite se da nitko od ljudi ne pije zagađenu vodu.

Učinio sam sve kako bih ublažio bolove kapetanu, a potom sam uzeo svjetiljku i pošao u obilazak logora. Sve je bilo gore nego što sam sumnjao. Pregledavajući ljude shvatio sam da je epidemija već zahvatila priličan broj vojnika. Kole- ra se brzo razvija, poput prerijske vatre. Za nešto manje od dva tjedna ili umirete ili epide- mija nastupa ponovo. Većina ljudi koje sam pregledao prebo- ljeli su prvih nekoliko dana po- vraćajući i sad su se njihova de- hidrirana tijela borila s ostat- kom otrova.

Broj draguna sad je bio znat- no smanjen. Kapetan Winfield je imao dovoljno razloga da pri- kriva svoju iznemoglost i bolest, dok se Quannah Parker spre- mao iza horizonta. Pri prvom obilasku nabrojio sam trideset osam slučajeva oboljelih. Od to- ga su trideset trojica bila konja- nici. Trojica oficira bijelaca i

dvojica zatvorenika pokazivali su očigledne znakove oboljenja.

U čitavom taboru bilo je nešto manje od sto ljudi. Kapetan Winfield nije se mogao boriti protiv klana Tigera Browna.

Sljedećih nekoliko dana sporo je prolazilo. Morao sam zasukati rukave i dati sve od sebe da spasim što je moguće više ljudi. U međuvremenu mi je nestalo kloroforma i ostalih potreština. Zamolio sam vodnika Byrda da dovede iz grada nekoliko zdravih momaka, jer sam nisam mogao sve stići. Odgovorio je da najzdravije ljude mora štedjeti za slučaj da Quannah Parker napadne grad. Uvjerao sam ga da je ovaj milje daleko od Yucca Benda, a mi smo suočeni sa smrću protiv koje se moramo boriti.

— Što je sa stvarima koje trebamo naručiti? — upitao sam.

— Napisao sam, doktore. Ali oficir mora potpisati.

— Ne možeš li to učiniti sam? Budući da je kapetan bolestan, valjda ti preuzimaš komandu!

— Ali ja nisam oficir! Crnac to ne može biti.

— Do vraga, zar će netko po potpisu vidjeti koje si boje kože!

— Ali to je protiv zakona.

— Onda potpiši kapetana.

— To je protiv zakona.

— Do bijesa, daj papire da potpišem sam.

— Mister Dok — zabrinuto će — vi ste bijelac, ali ne i oficir.

— Nekad sam bio — rekoh. — Slušaj, potpisat ću za lijekove i ostalo što mi treba. Ako nešto ne bude ispravno, ja odgovaram!

Trenutak je razmišljao, a zatim reče:

— Dobro, neka bude tako, ali ako se nešto dogodi, ispast ću glupa crnčina.

Istina, vodnik Norman Byrd bio je najprije vojnik, a onda budala i sve ostalo.

VII

Treći dan osjećao sam se iscrpljeno. Jutarnji izvještaj bio je prilično ohrabrujući. Nijedan bolesnik nije umro, a samo je jedan zatražio pomoć. Ljudi koje mi je poslao vodnik Byrd bili su prilično zbunjeni time što su tako brzo uznapredovali i postali moja desna ruka. No u ovim trenucima bili su mi od velike pomoći. Byrd je zaista odabrao najbolje. Brzo su se snalazili s bolesnicima. Svakomu sam dodijelio po dvojicu pacijenata. Odlučio sam otići u grad i vidjeti je li zaraženo ostalo stanovništvo.

Prije toga obišao sam zatvorenike. Prvi put kad sam ih posjetio, sa mnom je bio vodnik. Billyja Culpeppera mogao sam tek pitati kako se osjeća. Ovaj sam put bio sam. Postavio sam mu isto pitanje. Reče da mu je loše. Mogao sam u to biti siguran tek kad sam vidio njegove ljubičaste usne i ispijene oči. Billy Culpepper prestrašeno je drhtao. Na slamarici uza zid ležala su još dvojica Meksikanaca. Jedan se zvao Robles, a izgledao je prilično zdrav. Dok sam se nagnuo da pregledam drugoga koji je ležao do Roblesa, prišao mi je obojeni vojnik kojega su ovdje zatvorili zbog gonoreje.

— Morate mi pomoći, mister doktor. Dva dana nisam mokrio!

Davao sam Meksikancu injekciju. Bolest je već bila u toku i nije bilo za nj velike pomoći.

— Paco neće doživjeti podne — reče Robles. — Vidio sam mnogo ljudi koji su umrli od ove bolesti.

— Znam, ali pomažite mu koliko god možete.

Ostavio sam ovu dvojicu i nagnuo se nad Billyja Culpepera. Dok sam ga pregledavao, šapnuo sam da sam prijatelj Jeba Mathersona i da me zanima gdje ga mogu pronaći.

Odgovorio je da ne zna kamo se Jeb zaputio pošto je razjuren sastanak lažnih kukluksovaca. Pretpostavljao je da se nalazi na nekom ranču južno od granice. Dodao je da taj ranč vode Juarezovi prijatelji, ali nije htio otkriti točno gdje se nalazi. Obećao je Jebu da neće odati gdje se skriva.

Upitao sam zna li išta o pukovniku Nicolasu. Nije ga poznao. Meksikanac Robles reče da mu je ime poznato, ali ga nipošto nije dovodio u vezu s Jebovim operacijama sa stokom. Nisam ga htio pitati kako je siguran u to. Pretpostavljao sam da je Robles jedan od onih o kojima je Conseula govorila da su u klapi s njenim bratom.

Po svoj prilici i on je znao gdje se nalazi Jeb. Nisam ga htio ništa ispitivati jer je s nama bio i crni konjanik, a to je već bilo opasno.

Billy me uvjeravao da za njegovu bolest mora postojati neki čudotvorni lijek i da mora ozdraviti. Govorio je o nekomu fantastičnom Indijancu koji bi ga zacijelo izliječio. Dobro sam

znao što znači gonoreja i kakve mu posljedice prijete. Jedino sam mogao pokušati ublažiti trenutne bolove.

Kad sam izlazio iz zatvorske prostorije, Robles je ponizno upitao može li prestati s umjetnim disanjem, jer je po njegovu mišljenju Paco već bio mrtav. Opipao sam mu bilo. Robles je imao pravo.

Desetar Byrd nije se slagao s tim da zakopamo mrtve izvan zidina takozvanog utvrđenja. Smatrao je kako se ne smije dopustiti da protivnici nanjuše njihov gubitak.

— Ti izdaješ naređenja — rekao mu. — Radi kako hoćeš, no pazi da bude zakopan u vapno. Budete li me trebali, bit ću u gradu slijedećih nekoliko sati.

VIII

Osim mene u Yucca Bendu bio je još samo jedan liječnik. Zvao se Adkins i stanovao je malo dolje od kuće udovice MacLean. Pošto sam se predstavio, odmah me napao što mu oduzimam njegov posao.

— Polako, doktore. Ugroženi su ljudski životi. Posrijedi je epidemija kolere, a ne oduzimanje posla. Da ovisi o meni, prepustio bih vam sve bolesnike i čitavu državu, ako hoćete. U ovom bi slučaju sto liječnika imalo pune ruke posla, a nas smo samo dvojica.

Kad ga je prošao prvi napad bijesa, ponudio mi je da sjednem i rekao kako nijedan njegov pacijent nije obolio od kolere. Namrštio se i dodao:

— Sad kad ste mi rekli za epidemiju, sjetio sam se da je u meksičkoj četvrti umrlo nekoliko

ko ljudi. Simptomi su prilično jasni. Mogla bi biti kolera.

— Što je pokazala autopsija — upitao sam.

— Kakva autopsija — iznenađeno upita. — Tko bi to, do vra- ga, radio na mrtvu Meksikan- cu?

— Nije li vas nimalo zanima- lo od čega su umrli ti ljudi? — upitah ga.

— Rekao sam vam da ni je- dan jedini moj pacijent nema koleru.

— Inkubacija traje deset do dvanaest dana. Ako su već za- raženi vojnici i Meksikanci, bo- lje bi bilo da se dobro naspava- te, doktore. Imat ćete uskoro pune ruke posla.

— Kolera je bolest siroma- šnih. Ljudi koje ja liječim ne slu- že se javnim nužnicima.

— Ali koriste se uslugama Meksikanaca, je li?

— Nisam siguran da vas mo- gu pratiti.

— Ni vi ni vaši debeli pacijen- ti ne rezmišljaju o zdravlju ljudi koji rade za njih. Dopuštate da žive poput životinja kad se na- večer zapute svojim kućama. A kad vam dođu iz prljavih daš- čara, dopuštate da vam takvi paze na djecu, spremaju kuću i kuhinju.

— Pretjerujete. Nitko ne do- pušta da mu sluga obavlja te poslove, osim ako zaista nije uredan.

— Uredan ili čist?

— Ima li u tomu značajne razlike?

— Da, ako nas zanima život i smrt. Što mislite, koliko se pu- ta na tjedan može okupati slu- žavka koja živi u meksičkoj če- tvrti? I kako često može radnik promijeniti svoje donje rublje

ako na tjedan zarađuje tek ne- koliko centi? I čak ako uzmemo u obzir to što su Meksikanci prilično uredni, još imate javne bunare i otvorene zahode koji- ma se služe u vrijeme dok vam ne serviraju poslijepodnevni čaj.

Adkins se namrštio. Osjećao sam da me mrzi. Postavio mi je mehanički nekoliko pitanja, no u daljnjem razgovoru koleru vi- še nismo spominjali.

Kad sam odlazio, reče mi:

— Ipak bi me veselilo da se držite riječi i da vam ne padne na um liječiti moje pacijente.

— Nemajte brige, doktore — nasmiješio sam se. — Mislim da ću iduće vrijeme biti prilično zaokupiran ljudima za koje ni- ste osobito zainteresirani.

* * *

Strihnin je specijalno sred- stvo za jačanje srca. Upravo zbog toga dovoljna je jedna su- višna kap da u organizmu iza- zove ono najgore. U okolini Rio Granda upotrebljavaju ga za trovanje kojota. Uspio sam se opskrbiti najnužnijim lijekovi- ma. Kad sam se vratio u logor, eksperimentirao sam s nekim kemikalijama. Vodnik Byrd obavijestio me da je stanje ka- petana Winfielda zabrinjavaju- će.

Pošao sam do njegova šatora. Bio je zgrčen na postelji i izgle- dao poput živa mrtvaca. Kad je i poslije jače doze intravenoz- nog morfija ostao ukočen kao daska, nije mi preostalo ništa drugo nego da mu kroz nosni- cu gurnem u grlo usku gumenu cjevčicu i pokušam s izravnim davanjem soli. Byrd od zapre- paštenja nije mogao doći k sebi.

Sumnjivo me gledao kao da sam pao s Marsa.

— Ne može gutati ako ga ne probudim, a neću ga moći nikad probuditi ako ne učinim upravo ovo što sad radim — pokušao sam ga umiriti.

Trebalo je pričekati neko vrijeme dok sol ne počne djelovati. Byrdu je sve ovo dosadilo pa se ispričao da mora na dužnost i izišao iz šatora. Opipao sam bolesniku bilo i čekao daljnje reakcije.

Na stolu nedaleko od postelje zapazio sam neke papire. Znao sam da nije pristojno čitati tuđu poštu, no kako sam između ostalog vidio i telegram, nisam mogao da ga ne pročitam. Znao sam da se u vojsci šalju telegrami tek u iznimnim slučajevima. Otvorio sam ga.

Poslan je iz Fort Davisa. Riječ je bila o meni. Pisalo je slijedeće:

DAVID CROCKETT TRAVIS,
M. D. NALAZI SE NA NAŠEM
SPISKU DEZERTERA STOP TAKODER
RASPIŠANA POTJERNICA ZBOG
NAVEDENOG SU-DJELOVANJA U
PLJAČKI BANKE U ZAPADNOJ VIRGINIJI
1865. STOP UHAPSITI GA I
PRIČEKATI DOLAZAK ŠERIFA

Promatrao sam kapetana koji je još bio u nesvijesti. Zarežao sam:

— Znači, sjetio si se tko sam, kućkin sine?

On se jedva vidljivo pomakao. I da mu baš ja spasim život, razmišljao sam. Za svaki slučaj, telegram sam stavio u džep kaputa. Ako je taj šerif bio već na putu za Yucca Bend, kao što je javljeno brzojavom, znači da će ovdje biti za manje od dvadeset

četiri sata. Znao sam da je Jeb Matherson u Meksiku, ali to nije ništa rješavalo jer nisam tačno znao gdje se skriva.

Uvjeravao sam se da ne smijem, biti budala. Ako na vrijeme odem iz grada, bit ću daleko kad se pojavi taj čuvar zakona. Ako me uhapse, logor će ionako ostati bez liječnika i bolesnicima neću biti od koristi ostanem li ovdje još nekoliko sati.

Kapetan je izgovorio neke nerazumljive rečenice. Opipao sam mu bilo i uzdahnio:

— Tako, sve ide nabolje. Spasit ću te, stari moj, pa ćeš u zdravlju i veselju gledati kako me vode u zatvor.

Prepoznao me, znao sam. Ostali u logoru znali su da se zovem Travis, ali jedino je on bio siguran da sam onaj isit kojega će se zauvijek sjećati zbog noći kad je izgubio svoju ruku. čak da je Winfield i umro prije dolaska šerifa...

— Zaboravi! — glasno se obratih samom sebi.

* * *

Idućega popodneva umrla su još dvojica. Rekoh vojnicima da je to pravi uspjeh, jer s kolerom smo mogli računati na mnogo gore posljedice. Prije spuštanja zastave kapetan se potpuno osvijestio. Bio je iscrpljen i loše se osjećao.

S narednikom Byrdom pokušao sam razgovarati o izolaciji čitavog grada. Odgovorio je da nema ovlaštenja za tako nešto, a da i ima, bio bi protiv. Vijest o bolesti zacijelo bi ohrabrila Komanče i oni bi zacijelo naveli na sve okolne rančeve. Vjerojatno je imao pravo, barem što se tiče Komanča. No ja sam

karantenom htio spriječiti sa-
veznog šerifa da barem još dva-
tri dana ne dode u grad. Kolera
je napola bila svladana i nisam
htio dopustiti da me odvedu u
pola bitke.

Za redova Curtisa, kojega je
pogodio Tiger Brown, sad se
znalo da će preživjeti. Nije do-
bio groznicu, a rana je pokazi-
vala ohrabrujuće znakove izlje-
čenja. Nakon kobnog susreta s
Miguelitom, nisam više čuo za
Tigera Browna ni za njegove
ljude.

Rekao sam naredniku Byrdu
da bih na kratko vrijeme otišao
u grad. Odmah je naredio da mi
spreme konja. Predložio sam da
to učinim sam, ne zato što ni-
sam bio društven i nisam htio
ostati s njim, nego me jedno-
stavno bilo strah da ne upita
što ću raditi u gradu. Već se
mračilo. Čudilo me što nigdje
ne vidim stražu, jer čak da i ne
prijeti napad Komanča s jedne
strane, a Meksikanca s druge,
opasno je ne držati sve na
oku.

U tom trenutku donio sam
odluku, uzjahao konja i zaputio
se ravno udovici MacLean.

IX

Consuela MacLean i ja pili
smo drugu ili treću šalicu čaja
kad je u sobu ušao stari sluga
i nešto joj prošaptao na uho.
Ona je kimnula i rekla:

– Doktor Travis je naš prija-
telj, Pobrecito. Samo ih uvedi
unutra. Pazi da prednja brata
budu zaključana.

Nekoliko minuta poslije toga
pridružili su nam se Robles i
mladi Billy Culpepper. Robles
se zadovoljno smijuljio, a Billy
je izgledao zelen u licu. Ustao
sam i pomogao mu da sjedne.

Pritisnuo sam palac na njegovo
voštano lice i proučavao bijelu
udubinu koja je ostala kad sam
maknuo palac.

– Izgleda kao nekroza jetre.
Ali ono najgore je prošlo. Uspio
si, Billy.

Okrenuo sam se prema Ro-
blesu i zapitao:

– Ti si ga donio ovamo?

– Čovjek ne napušta prijate-
lja – odgovori.

Consuela je upitala ima li
opasnosti da Billy prenese za-
razu u njenu kuću. Reče:

– Znam da ispadam sebična,
doktore. Ali moram misliti na
svoju posluhu a, osim toga, ako
se senjor Robles namjerava
vratiti u gerilu mog brata...

– Nema opasnosti – odgo-
vorih. – Ne bi dopustili da vam
Billy bude u kući ako je zara-
žen. Ne bi bilo zgodno da pred
damom pričam o simptomima
kolere. Zato mi vjerujte, zaraza
se prenosi u prvoj fazi. Osim to-
ga, obavezno prokuhavajte vo-
du.

– Znam to. Još kao dijete
naučili su me da se u ovoj do-
lini ne smije piti neprokuhana
voda niti jesti neoprano voće.

– Onda, dakle, ne morate
brinuti zbog Billyja. Za tjedan
dana već će moći jahati.

– Za tjedan dana? – namršti
se Robles. – Ne mogu čekati
tjedan dana! Vojska će nas tra-
žiti za sat vremena, a Juarez se
nalazi blizu Duranga. Ako se
želim priključiti El Malu na vri-
jeme da bih mogao sudjelovati
u velikoj ofenzivi, noćas moram
krenuti.

– Onda ćeš, dakle, morati
bez Billyja – rekoh.

– Moji će ga ljudi sakriti –
reče Consuela. – Nema razlo-

ga da se brinete o tomu, senjor Robles.

— U tom slučaju — reče Robles — ne tražim ništa osim jednog konja i puške, ako je moguće.

Consuela pogleda slugu i reče:

— Pobrecito, pobrini se odmah za konja i pištolj. Ostavio ga je moj pokojni muž.

Kad je Pobrecito izišao, sjetno sam pogledao Roblesa i rekao:

— Htio sam s tobom, amigo. Trebam pronaći Jeba Mather-sona. Ako je on s El Malom...

— Bit će mi drago ako mi se priključiš — reče.

— Ne mogu odmah. Još neko vrijeme moram ostati ovdje dok se ne stiša epidemija. No, ako slučajno vidiš Jeba, spomeni mu da ga tražim.

— Sumnjam da ću ga vidjeti. Namjeravam jahati do Juarezove vojske.

Vjerojatno sam izgledao stravično zbunjen. Consuela reče:

— Jeb i ostali Amerikanci koji nam pomažu rijetko su uključeni u borbe oko Duranga — izravno. Jeb i Tiger Brown gonili su stoku i prenosili oružje do Finca Roblesa. To je nekoliko dana jahanja prema jugu.

Kimnuo sam u znak razumijevanja i pogledavši Billyja upitao:

— Hoće li me momak moći dovesti do Jebove tajne jazbine?

Billy odgovori sam:

— Išao sam nekoliko puta onamo, premda ne volim tu pokrajinu Chihuahua.

— Onda je dogovoreno — reče Robles. — Čim Billy ozdravi toliko da može jahati, bit ćete dobrodošli na imanju mog oca.

Što se mene tiče, vrijeme je da vam kažem hasta la vista.*

Bilo mi je žao što odlazi. Da sam imao petlje, pošao bih s njim. Consueli sam rekao rezlog zbog kojega bih trebao otići iz Yucca Benda. Odgovorila je da bi samo budala ostala u gradu i jedan daljnji trenutak. Kad je Robles otišao, Pobrecito je stavio Billyja u postelju u jednoj od soba za poslugu. Consuela je ponovo počela razgovor o dolasku šerifa i prigovorila mi zbog tzv. pogrešne lojalnosti koja me sputavala da spašavam vlastitu kožu. Rekla je da nemam razloga riskirati vlastiti život zbog vojske pošto je kapetan Winfield poslao obavijest u Fort Davis. Priznao sam da ima vraški pravo. Upitao sam:

— A što je s ostalima u gradu? Mislim na narod? Čini se da imamo kontrolu nad oboljelim vojnicima, no bilo je nekoliko civila koje je uhvatila kolera, i ako se to proširilo...

— Kamo bi se proširilo — upadne mi u riječ. — Milje smo daleko od najbližeg naselja, a s obzirom na to da je Quannah Parker na ratnoj nozi sa susjedima, većina Anglosa i Meksikanaca već se povukla sa svih dolina. A ovdje u gradu sva se voda prokuhava i dijeli stanovništvu na glavnom trgu. Ostale su crpke zatvorene.

— Ali još postoji rijeka — rekao. — Ako je zagađena, uvijek postoji opasnost da netko zgrabi kantu vode, ne znajući za opasnost.

— Već sam vam rekla, doktore, da se sve stanovništvo povu-

* Hasta la vista — do videnja. (O. ur.)

klo s obale rijeke. Trenutno nema nijednog kampa uz Rio.

— Što je s Indijancima? — upitah zabrinuto.

— Komanči? Vjerojatno se šalite. Koga još zanima hoće li se Komanči zaraziti?

— Mene, na primjer.

Gledala me zaprepašteno nekoliko trenutaka, a zatim reče:

— Zaista vas ne razumijem, doktore. Vi ste bijeli anglosaksonski Južnjak, je li? Idete na Jug. Sjever je izdao potjernicu za vama. Pa ipak, vi danima radite na tomu da spasite sjevernjačke konjanike. Osim toga, crne Jenkije, a sad još brinete i za Komanče!

— Nije sve tako komplicirano, gospodo. Ja sam prije svega liječnik — rekoh.

— Budite i dalje liječnik, ali ste i budala. Ako večeras ne odete iz grada, znate valjda što vas čeka. Ako vas ne objese, nadam se da će vam skinuti skalp dok budete mjerili temperaturu Quannahu Parkeru!

— O tomu bih trebao razmisliti, slažem se. Liječniku je život ovdje zamršen. No treba mi samo nekoliko dana da ostanem ovdje. Poslije toga mogu otići kamo god želim — rekoh.

— Nećete imati tih nekoliko dana — objasni vrlo sabrano. — Nećete imati čak ni dvadeset četiri sata, osim ako netko ne spriječi toga šerifa na putu od Fort Davisa prema Yucca Bendu. Ako je krenuo pošto su poslali telegram, svakog se časa može pojaviti u gradu.

Nisam odgovorio. Zapravo, nisam imao što reći. Otpio sam gutljaj čaja, odložio šalicu i promućao:

— Dakle, najbolje je da krenem, gospodo.

— Uvijek postoji Tiger Brown — reče Consuela. — Duguje nam uslugu pošto nije uspio isporučiti oružje koje smo platili. Čini se da mu se sviđate, a jasno vam je kakvo mišljenje ima o Jenkijima...

— To zvuči kao ubojstvo, gospodo. Da sam htio ubiti šerifa, mogao sam to sâm učiniti. Osim toga Tiger nije u Yucca Bendu. Čini se da su svi njegovi pobjegli na drugu stranu granice.

— Zaboravljate da smo juaristi. Ako je većina naoružanih gringosa prešla u Chihuahuau, moji prijatelji bi mi to dosad javili.

Slegnuo sam ramenima.

— Sumnjam da bi o svom trošku napao Komanče. Vjerojatno se krije negdje u gradu. Jedino me brine ranjeni momak, a ostalo me se ne tiče. Tiger nije tip čovjeka koji bi me zanimao u bilo kojem pogledu.

— Mislite li da se i on želi dočepati vaše kože — zamišljeno upita Consuela.

— Ne vidim zašto bi — rekoh.

— Upozorio me da ću vjerojatno morati ubiti Miguelita, a kad smo posljednji put razgovarali o tomu, rekao je da ga se ta stvar ni najmanje ne tiče.

— Ali Tiger je bio Miguelitov patron. I Tiger i njegovi sljedbenici zacijelo misle da Miguelito mora biti osvećen. Znam da vi Anglosi mislite da je naš feudalizam složen, ali...

— Shvaćam te odnose — rekoh. Ali sumnjam da Tiger Brown shvaća te stvari tako ozbiljno. Osim toga, imao je prilike da me upozna!

– U tom slučaju – uzdahne Consuela MacLean – morat će vas ustrijeliti s leđa.

– Čekajte malo! Najprije ste predložili da Tiger Brown ubije šerifa, a sad odjednom postoji mogućnost da ubije mene, i to s leđa. Odlučite se za jedno ili drugo, gospodo. Čini se da pretjerujete s Tigerom.

– Nisam znala da vas je izbjegavao – objasni Consuela. – Kako i vi, bila sam zaboravila da gringo poput Browna osjeća kako je vezan za naš španjolski kodeks časti. Ali je činjenica da ste ubili njegova čovjeka i da vas izbjegava, što znači da nije mogao otići iz grada. Dakle...

Ustao sam i rekao:

– Moram krenuti, gospodo. Bilo je ugodno razgovarati s vama.

– Pazite na sebe – reče mi prateći me do stražnjih vrata.

– Ne brinite – odgovorih. – I zamolio bih vas da ugase to svjetlo prije nego što iziđem.

X

Činilo se da svaki put kad pojećujem Consuelu, moram završiti negdje u mom hotelu šuljajući se što opreznije mogu. Osim Tigera Browna imao sam na umu još neke važne stvari.

Novih bolesnika nije bilo. Noć je prošla relativno mirno. Došuljao sam se do šatora kapetana Winfielda. Kad sam ušao, sjedio je za svojim stolom. Uz njega je bio čovjek u civilnom odijelu. Na rukavu kaputa zapazio sam zvjezdicu kad mi kapetan Winfield reče:

– Doktore, htio bih vas upoznati s misterom Gordonom.

Dolazi iz šerifova ureda u Fort Davisu.

Kimnuo sam. U meni je sve ključalo. Pošao sam prema kapetanu da mu opipam bilo. Rekoh:

– Još morate ostati u postelji, kapetane. Tko vam je rekao da ustanete?

– Gordon – nasmije se Winfield. – Došao je s vojnom patrolom, a nekoliko milja prema sjeveru napali su ga Komanči. Htio bih da pregledate nove ljude koje su mi poslali. A zatim ću ih poslati da nauče Quannaha Parkera lijepom ponašanju.

– Ne možete ikoga išta učiti, do vraga. Znam da se dobro osjećate poslije nekoliko poštenih obroka i dobra sna. Ali bilo vam je vrlo slabo, iscrpljeni ste i...

– Doktor ima pravo, kapetane – presiječe ga izaslanik.

Winfieldovo se lice smrači. Gordon nastavi:

– Jutros smo dobro naprašili Indijance. Sumnjam da bismo ih stigli za dva dana jahanja.

– Jesu li ranili ijednog od vaših konjanika – upitah.

– Izgubili smo nekoliko konja. Ali imali smo sreće. Prokleti Komanči tako su brzo pucali razbacujući se olovom kao da je izišlo iz mode. Ali nisu još dobro izvježbani. Nišani su previsoko.

– Hraniš ih po zimi, a oni te napadaju ljeti – promrmlja kapetan. – Kad će one budale u Washingtonu shvatiti da ne smiju izdati oružje slatkoriječivim vodama kao što je Quannah Parker.

– Sumnjam da su im dali puške tipa remington – rekoh. Nije me se ticalo kako su bili

naoružani Komanči. Govorio sam ovo samo da Gordon ne bi skrenuo razgovor i spomenuo razlog zbog kojeg je došao u Yucca Bend. Dakako, u tom nisam uspio osobito. Kad smo iscrpli razgovor, a to je bilo vrlo brzo, Gordon je pogledao na sat i rekao:

— A sad najbolje da odem do telegrafskog ureda i da im javim o ovoj stvari. Što mislite, koliko je ispred mene?

Winfield je gledao u mene dok je trijezno i smireno govorio:

— Čovjek koji odgovara opisu D. C. Trávisa prešao je granicu prije dvije ili tri noći.

A zatim, kad je moja donja čeljust malo zadrhtala, doda:

— Usput, ne možete se pohvaliti da imate osobit opis obilježnoga. Baš ništa ne govorim o njemu...

Gordon se namršti i iz džepa izvuče potjernicu. Trenutak ju je proučavao, mrmljajući:

— Smeđa kosa, sive oči, srednja visina... nema spomena o tetoviranju...

— Na lijevoj ruci, ispod šake — reče Winfield. — Zapazio sam to dok smo razgovarali kod mame Felicidad. To je bilo prije nego što sam znao da je za njim raspisana potjernica, razumljivo. Smjesta bih ga uhapsio da sam znao tko je. Mislio sam da je jedan od teksaških graničnih lupeža. Dakle, istetovirana je lubanja s bodežom kroz jedno oko, a pokraj toga piše: Ne zaboravi iskrcavanje u Pittsburgu. Da, zaboravio sam reći da malo hramlje.

Gordon je kimnuo dopisujući nove podatke na potjernicu. Reče:

— Ovo ulazi u kartoteku. Možda će biti korisno. Vrlo važni podaci: tetoviranje i šepanje. Bez toga Travis može biti bilo koja osoba. Do vraga, vaš liječnik odgovara prvom opisu. Pola Teksasana koje sam dosad sreo imaju smeđu kosu, sive oči i srednje su visine.

Winfield mi se nasmije i reče:

— Sreća što sam s doktorom služio vojsku u Chancellorsvilleu, je li?

Zanimjemio sam. Nisam izgovorio nijednu riječ pa je Winfield nastavio:

— Čovjek kojega traže ne samo da je nalik na vas, doktore, nego ima i slično ime. Da vas osobno ne poznajem, morao bih vas uhapsiti kao dezertera. Nije li to strašno?

— Svakako — odgovorih. — A sad bi trebao nešto pojesti i postaviti s pregledom bolesnika. Bilo mi je drago, mister Gordon.

Izišao sam. Zbunilo me kapetanovo ponašanje. Vjerojatno je sve učinio iz zahvalnosti što sam pomogao njemu i njegovim ljudima. Ali ako je tako, zašto je obavijestio Fort Davis o meni?

Htio sam jesti na otvorenom. Iznio sam hranu na poslužavniku i pokušao se smjestiti što dalje od Gordona i kapetana.

Narednik Byrd stajao je iznad mene. Bio je ponešto uzrujan.

— Mogu li razgovarati s vama, doktore Harris — upita.

— Otkad se zovem Harris — upitah gutajući zalogaj. — Posljednji put kad smo se vidjeli bio sam...

— Znam da smo vas zvali Travis — presiječe me. — Ali kapetan nam je objasnio slučaj

s onim čovjekom, Travisom, kojega traže u Fort Davisu.

– Da li o tome želite razgovarati – upitah ga.

– Ne. Riječ je o kapetanu. Htio sam vas pitati je li sposoban za put.

– Ne može stajati na nogama, a kamoli ići na put. To sam mu rekao prije nekoliko minuta.

– To sam i mislio – zabrinuto reče Byrd. – Žut je kao mrtvac. A naredio mi je da odmah poslije jela spremim sve za pokret.

Ustao sam.

– Spreman je čak izgubiti i život jureći Komanče – rekoh. – Ako ga ne srede Parkerovi ratnici, slomit će ga bolest.

– Ne možete li ga spriječiti, doktore? Svi ga uvjeravaju da nije vrijeme za napad na Indijance. Čak i da znamo gdje se nalaze, trebali bismo vraški juriti da ih stignemo, a sumnjam da bi kapetan mogao daleko...

– Imate pravo – promrm-ljah. – No pokušat ću ga uvjeriti. A sad mi recite nešto. U slučaju da vam kapetan to dopusti, biste li sami mogli voditi četu?

Slegne ramenima i reče:

– Po propisu – na dužnosti sam ako je oficir mrtav ili ranjen. Nije me briga ako je bolestan.

– Razgovarat ću s kapetanom. Ako ga ne odgovorim, morat ćete biti neprestano uz nje ga dok budete jurili za Komančima.

Byrd se zbunio. Upitao je:

– Uz njega ovdje ili...

– Neće moći ostati na konju dulje od jednog sata. Ja ću moći samo konstatirati kako je udario o zemlju. Ne bude li preda-

leko, vratit ću se s njim u Yucca Bend. Bude li toliko lud i izdrži nekoliko milja, trebat će mi pomoć da ga održim u životu.

– Bit ćete s nama u patroli? – upita s olakšanjem.

– Da – odgovorih. – Majka mi je uvijek govorila da sam u zavadi s mozgom.

XI

Ne želim se sjećati pojedinosti. Znam samo da bi poslije svih riječi, koje sam uzaludno izgovorio, i zid progovorio. Ali kapetan Winfield nije imao sluha. Kad sam shvatio da me uopće ne sluša, rekao sam da ću krenuti s njim i da prije toga moram svratiti do udovice MacLean. On se kiselo nasmijao i rekao:

– Pitao sam se gdje čuvate svoje sedlo, doktore! Sad mi je jasno. Jesam li vam spomenuo da Gordon ide u San Antone?

– Svakako će stići dalje od vas, udalji li se samo milju iz grada! Odgodite put dok vas ne izliječim – rekoh.

Odgovorio je da mi da sat vremena za posjet udovici. Zaputio sam se prema trgu. Do njene kuće bilo je tek nekoliko minuta hoda. Na žalost, nisam je zatekao kod kuće. Sluga mi reče da je otišla u poštanski ured. Krenuo sam za njom. Razmišljao sam o tomu da možda ona nije poslala onaj telegram u Fort Davis. Ipak je zvučalo nevjerovatno. Isto tako nisam više vjerovao da je to učinio kapetan Winfield.

Consuela mi reče da je pokušala stupiti u kontakt s nekim prijateljem iz San Antonea. Spomenula je ime Bouvier. Uči-

ni mi se kao da mi je odnekud poznato. Istoga časa povezao sam ga s Gordonom i odlučio da joj ne kažem gdje ću biti sljedećih dana. Promrmljao sam da mi treba konj jer ću na neke vježbe. Nije posumnjala. Čini se da je više brinula zbog pušaka nego zbog konja. Poveo sam je prema vratima i uljudno upitao misli li na puške koje je Jeb Matherson obećao kupiti za njenog brata i Juareza.

— Da, A Bouvier je trgovac oružjem. Moj je muž tvrdio da je na dobru glasu u naroda. Navodno je pošten čovjek. Nakon svega ne znam što da uopće mislim — reče. — Sve mi to zvuči čudno.

Pitao sam je što je u tomu čudno. Objasni mi:

— Prema riječima Bouviera, puške su isporučene. Ima dovoljno razloga da nas smatra varalicama.

— Trenutak, gospodo. Tvrdi li on da je vaš brat i primio te iste puške? Ili ih je uručio Jebu?

— Ni jedno ni drugo — reče Consuela. — On samo tvrdi da je tovar oružja isporučio jednom od Tigerovih ljudi. Kaže da je prema dogovoru prihvatio način plaćanja i da ima priznaticu što ju je potpisao Brown u ime mog brata.

— Je li ijedna puška tipa remington — iznenada upitah.

Consuela me iznenađeno pogleda.

— Sve su bile tog tipa — odgovori. — Ako ih je zadržao Tiger Brown, očito je odlučio da nam to ne kaže.

— Jeste li s njim razgovarali nedavno?

— Ne osobito. On je u gradu, kao što ste pretpostavili. Jedan

od bratovih ljudi sreo ga je sinoć i upitao što je s puškama. Tvrdi da ih nije primio od Bouviera. Reče da je unaprijed platio novcem dobivenim za meksičku stoku. A taj isti Bouvier navodno ih treba isporučiti.

— Nisam smio igrati otvorenih karata. No u slučaju da se ne vratim odanle kamo već idem... recite bratu da je Tiger velik petljaroš.

— Mislite da je dobio puške?

— Ne. Mislim da su kod Quannaha Parkera.

Pogledala me razrogačenih očiju i uzdahnula:

— Znači da je Tiger prodao naše puške Indijancima? Ali zašto?

— To je jednostavno — rekoh.

— Već su ga isplatili vaši meksički ustanici, a sad ih on drugi put prodaje Komančima.

Tog popodneva izjahali smo iz logora. Patrolu su predvodili kapetan Winfield i Byrd. Bila je to neobična patrola. Nije mi se činilo razumno slati šaćicu ljudi protiv Indijanaca. Ukupno nas nije moglo biti ni sto ljudi, uključujući one koji su ostali u logoru. Kapetan Winfield htio ih je povesti više. Uvjerio sam ga da bi samo budala dopustila da vojnici koji su tek preboleli koleru uzjašu konje. Bilo je to prvi put što je nekog poslušao. Winfield je jedan od zadržanih oficira koji više brinu o svojim vojnicima nego o vlastitu životu.

Bilo je logično da su Parkerovi Komanči krenuli prema utvrđi Staked Plaina, što je slovalo kao njihovo najopasnije uporište. S nama je bilo nekoliko cr-

nih Seminola, koji su u izvidnici milju ispred nas čitali znakove vodeći nas prema Komančima.

— Imali ste pravo, kapetane — reče Byrd. — Krenuli su prema Staked Plainu, kao što rekoste.

Winfield ne odgovori. Ponašao se ukočeno poput mrtvaca i sad više nije bilo jasno je li uopće čuo Byrdove riječi ili je tek slijedio njegove kretnje. U jednom trenutku zanjiše se u sedlu. Pružio sam ruku kako bih ga zaustavio da ne padne.

— Polako, do bijesa! — rekoh. Nećemo naići ni na jednog Komanča još za pola sata jahanja.

Pogled mu se ukočio. Nemoćno je skliznuo s konja. Byrd je sjahao i zajedno smo ga spustili na zemlju. Pošto sam mu dao injekciju strihnina, otvorio je oči i zbunjeno upitao.

— Što se dogodilo?

— Ono što sam rekao da će se dogoditi. Ostanite mirno ležati i duboko dišite, ako vam je život drag.

— Nismo daleko od utvrđenja, kapetane — reče Byrd. — Vratit ćemo vas natrag. Čujete li me?

— Samo me stavite u sedlo. Bit će sve dobro čim mi se razbistri u glavi.

Byrd duboko uzdahnu i reče:

— Zasad vas oslobađam dužnosti, kapetane.

Winfield ga zapanjeno pogleda.

— Prijetiš li pobunom, ti crno kopile?

Byrdovo se lice ukočilo, a glas mu postane pretjerano ljubazan.

— Znam da sam crn i po svoj prilici majka mi nikad nije bila zakonski udana za tatu. Ali ovo

nije pobuna. Ovo je zdrav razum.

— Kukavičluk, htio si reći — zagrmi Winfield. — Hoćeš se povući kad smo im za petama i kad smo brojčano nadmoćniji. Tri naprama jedan, ako nisi znao!

— Uvijek možemo pogoditi ovaj put, kapetane — reče Byrd.

— Osim toga, nje sigurno da smo brojčano jači. Tek nas je pedeset, a hoćemo napasti njihovu glavninu. A oni imaju i repetirke. Dopuste li da ih stignemo, to će vjerojatno biti zasjede.

Winfield je napola slušao. Glas mu je bio pun prezira kad reče:

— Trebao sam slušati onog oficira koji mi je rekao: »Možeš staviti Crnca u vojsku, ali ne i vojsku u Crnca!« Prvi vas put vodim u ozbiljniji napad i gledajte kako je to!

Začuje se nezadovoljno mrmljanje ljudi koji su stali oko nas.

— To je strihnin — rekao Byrd. — Izvan sebe je i ne zna što govori.

— I te kako zna — odgovori Byrd. — Kaplar Baxter — povuče. — Tvoja grupa neka odvede kapetana natrag u Yucca Ben zajedno s doktorom. Krenite odmah i stići ćete prije mrake. Imate li pitanja?

Kaplar Baxter bio je mlad, vitak Crnac u izlizanim hlačama i šeširu spuštena oboda.

— Imam pitanje — reče Baxter. — Kako vas uopće možemo stići pošto izručimo kapetana?

— Ni nećete. Ostat ćete u utvrđenju. Recite naredniku Leeju da preuzme dužnost dok se ja ne vratim, ili da imenuje-

mo jednog od oficira koji je sposoban za aktivnu dužnost.

Kapetan Winfield grčio se od boli ili zaprepaštenja, a kad Baxter sjaše s konja, zagrmi:

— Kaplare, naređujem da smjesta uhapsite narednika Byrda!

Mladi se Baxter prijateljski nasmiješi i odgovori:

— Svakako bih to učinio. Samo, jači je po činu, a osim toga i veći od mene. Bojim se da ćemo morati učiniti ono što on naredi.

— Idi do vraga, Baxter! Lišit ću te čina zbog ovoga!

Dvojica jahača krenula su u izvidnicu. Kad su se vratili, rekoše da u okolini nema traga Komančima. Ali pronašli su u granju nekog drva indijanski leš umotan u deku.

— Nismo daleko od Parkerovih ljudi. Jedan je očito dobio malo previše olova — objasni Baxter.

Nije imao pravo, premda je zvučilo logično. Povukao sam deku. Mrtvac je bio odjeven, a na tijelu nije bilo rana. Cinilo se da je umro prirodnom smrću. Zamolio sam Baxtera da mi sa sedla skine liječničku torbu.

— Nije li pogođen, Dok? — upita Baxter.

Uzeo sam skalpel. Bilo je dovoljno da pogledam jetru mrtvog Indijanca i shvatim o čemu je riječ.

— Kolera — rekoh. — Dakle, zahvatila je i njih.

Baxter prasne u smijeh.

— To znači da će Parker crknuti prije nego što stignemo do njega.

Kad sam kapetanu Winfieldu

saopćio da su Indijanci, zaraženi, reče mirno i odsutno:

— Kad bi se barem od kolere mogli sačuvati djeca i psi!

— Znam što misli ali, na žalost, ne postoji način. Smatrate li da bi Quannah Parker poštovao zastavu kao znak za pregovore — upitah.

— Ne vjerujem da ozbiljno pitate — odvрати Winfield.

— Sad im se loše piše, ali ako kolera prođe, još imaju repetirke.

— Hoćete reći da bi vam Quannah Parker predao svoje pleme kad bi mu pomogli da ga spasite od kolere?

— Ne. Želim samo reći da može biti pregovora, miroljubivog razgovora. To je prva stepenica u pokušaju da se izbjegne ubijanje.

Nakon kraće šutnje, reče:

— Vi nećete otići, Dok!

— Zar sam uopće htio otići? Samo sam razmišljao naglas.

XII

Prije zalaza sunca uspjeli smo doći do Yucca Benda. Narod se znatizeljno skupljao oko nas, a i prozori su bili puni. Svi su mislili da su nas Komanči opet najurili. Mogao sam ih jednom riječiju umiriti, znajući kako se osjećaju uspaničareno pred divljom hordom Komanča. Nisam otvorio usta. Šutke smo jahali prema utvrđenju.

Unijeli smo kapetana u njegov šator i zamotali ga dekama. Sad se osjećao nešto bolje. Tražio je konjak. Naredio sam kuharu da mu pripremi jelo, a ja sam krenuo da obidem bolesnike.

Nije bilo novooboljelih. Oni koji su pretrpjeli koleru polako

su se oporavljali. Uskoro sam krenuo u grad i svratio u hotel »Drovers« da vidim imam li pošte. Poslao sam telegram u San Antone i Fort David prije nego što sam krenuo u patroliranje s kapetanom Winfieldom i sad me zanimao odgovor tamošnjih liječnika. Na svu sreću, saznao sam da se kolera nije proširila do tih gradova.

Odlučio sam otići k udovici MacLean da joj javim dobre vijesti. Pobrecito, njen stari sluga, uveo me u kuću i rekao da će se pobrinuti za konja. Consuela je u tom trenutku očito zaboravila na ponašanje dolično dami i, ne sačekavši me u salonu, izjurila na hodnik.

— Čula sam da ste danas poslije podne bili u borbi s Komančima — reče.

— Čak ni iz daljine nisam vidio živog Komanča — nasmijah se. — Winfield, glupi Jenki, uporno je padao s konja čitavim putem pa smo se morali vratiti u grad.

Povela me u salon. Reče usput da drhti od straha, jer su priče o ubijanju uznemirile njene lijepe osjećaje. Nisam osobito pazio na ono što je govorila sve dok u jednom trenutku ne spomene da su na farmi Robles, južno od granice, svi radnici poumirali.

— Koliko sam čula, dugo su povraćali prije nego što su umrli.

— Je li među umrlima bilo djece i žena, ili su svi »vaquerosi«?

Consuela slegne ramenima i reče:

— Nije umro nitko na samom ranču. Bratu su javili da su mrtve pronašli na putu.

— Kakvu putu? — upitah.

— Prema sjeveru. Gonili su stoku zbog kupnje pušaka. Prešli su granicu sjeverno od Yucca Benda. S malo sreće ovaj put možemo uspjeti.

— Između Yucca Benda i Pecos, bojim se, nema ništa značajno — napomenem. — A Vinageroon nije vrsta grada u kojemu bi se mogao pronaći prodavač pušaka.

Nisam mislila tako daleko na sjeveru — reče. — A moj brat vjerojatno je i suviše povjerljiv za svoje osobno dobro.

— Znači, drugi put ima povjerenja u Tigera Browna.

— Nipošto!

— A tko je onda posrijedi? Znam uglavnom sve preprodavače stoke s ove strane granice u koje bi čovjek mogao imati povjerenja. Nema ih previše.

Consuela pogleda u stranu i promrmlja:

— Ne mogu ti reći, David.

— Nemaš povjerenja u mene?

— Naređeno mi je da šutim. Toliko smo puta bili prevarer da predsjednik Juarez ne vjeruje ni onima u koje mora vjerovati! Dugo se već borimo za našu slobodu. Pretpostavljam da možeš shvatiti?

— U krajnjem slučaju, to me se i ne tiče. Pitao sam jedino za to da ti pomognem, ako je moguće.

— Pomoći? Juarezu?

— Njemu ili narodu svejedno. Ja više nisam revolucionar, a sam liječnik i zabrinjava me ova nemilosrdna bolest. Čini se da se širi iz Meksika. Zasad je ostala u granicama Yucca Benda, službeno. Ali pronađen je jedan Komanč koji je umro od

kolere, što znači da su i ostali zaraženi, jer uvijek postoji prenosnik.

– Prenosnik? – iznenadi se udovica MacLean.

Pokušao sam objasniti.

– Čudna je to bolest. Neki joj podliježu, drugi su imuni. A oni treći najopasniji su. Imaju bolest, a ne osjećaju je. To su takozvani prijenosnici.

– Kako onda možete znati da su oboljeli?

– Jedino po tome što stradaju ljudi oko njih.

– Mislite li da je koleru prenio neki Meksikanac?

– Meksikanac ili neki gringo koji je normalno prešao granicu. Sumnjam da je iz bande Tigera Browna. Ali rekoste da nije umiješan u posljednju preprodaju stoke.

U djeliću sekunde zapazio sam drhtaj na njenu licu. No uspjela je to spretno prikriti, a kako sam znao nešto o pokeru, nisam joj pokazao da shvaćam njene reakcije. Pogledao sam sliku na zidu da ne bih izlagao svoje vlastite karte. Rekoh:

– Ne znam nisam li i sam bio u Meksiku u posljednje vrijeme. No jasno je da nisam obolio, a još je manje moguće da sam prenio koleru ljudima vašega brata. Kažem, vjerojatno je posrijedi čovjek poput Browna, ili vašeg brata, El Mala...

– Mog brata? – zaviče uvrijeđeno. – Zacijelo se netko šali.

– Nemam namjeru zbijati šalu ako je posrijedi kolera. Ne čini mi se to nimalo šaljivo. Jednostavno, htio bih razgovarati s El Malom. Ne zanima me njegova revolucija. Treba mi tek nešto manje od sat vremena da

obavim test i utvrdim ono što me zanima.

– Tražite nemoguće. Trenutno moj brat nije u Teksasu.

– A što je sa stadom koje je vodio preko Rija?

Trenutak je oklijevala.

– Htjela bih pomoći ali na žalost ne mogu. Naš je cilj mnogo važniji od vaših malih životinja.

– Sumnjam u to – promrm-ljah. – Ono što nazivate malim životinjama ubilo je više ljudi nego svi ratovi. A uspjeh vaše revolucije ovisi o zdravlju vojnika, a ne o repetirkama.

– Već sam vam rekla više nego što sam smjela. Mislila sam da je pukovnik Nicholas bio glavni razlog zbog kojeg ste došli ovamo.

– To je točno – odgovorih.

– Samo što su se u posljednje vrijeme umiješale i druge stvari.

– Mislite na uzrok i liječenje kolere?

– A koja je uloga liječnika u slučaju epidemije?

– David, ti si budala. Riskirao si slobodu, ako ne i život, spašavajući Jenkije koji bi te na mjestu objesili samo da im se pruži prilika. A sad hoćeš još dublje razumjeti neke stvari koje te se ionako ne tiču. Robles ti je rekao da je Nichols u Duragu. Zašto ne odeš i pustiš da se u Yucca Bendu dogodi ono što se mora dogoditi?

– Kad bih znao da se kolera ovdje zaustavila, otišao bih. Ali zacijelo je zahvatila i ljude vašega brata. Znam i to da je jedan Indijanac umro, a to je...

– Do bijesa – presiječe me.

– A sad ste našli trenutak da

brinete i o bolesnim Komančima.

— Rekoste da sam budala. Ali Komanči nisu jedini narod na Staked Plainu. Lako ćemo bez Quannaha Parkera, no što ako se bolest proširi i na ostala plemena? Sjetite se što se dogodilo u Mandanu, trideset sedme!

— Mandan? Pleme Siouxa na Sjeveru?

— Da. Bilo je to miroljubivo pleme. Tvrde da su neki od njih bili bijelci. Jedan od poglavica posjetio je Washington. Imao je modre oči i plavu kosu. Otkriveno je da su u svom jeziku imali i starih norveških riječi. Ali o njima se više ništa ne zna.

— Mislite na čitavo pleme?

— Zaraza se proširila u zimi trideset sedme. Da je u blizini bilo liječnika, završilo bi drugačije.

— To je strašna priča — reče udovica MacLean, slegnuvši ramenima. — Ali sumnjam da bi kolera mogla uništiti Komanče. Oni osim toga nemaju modre oči i nisu miroljubivi.

— Ne govorite tako.

— Naša stoka neće prolaziti kroz indijansku zemlju. Već sam previše rekla, no da vam srce bude na miru, uvjeravam vas da trenutno nemamo ni jednog goniča Indijanca.

— Prodali ste gringosima s ove strane granice?

— Obratili smo se čovjeku kojemu moj brat vjeruje. I molim te, više ne pitaj, Davide. To nije sfera tvojih interesa, a ako još jednom budemo iznevjereni, morat ću uvjeriti brata da ovaj put nisi imao u to umiješane prste.

— Što znači »ovaj put«? Sumnja li netko u mene?

— Zbunjuješ ljude. Ne znaju što bi mislili o tebi, Davide. Kažeš da si Južnjak i da imaš na duši potjernicu. A unatoč tomu liječiš crne Jenkije. Danas si čak jahao s njima!

Trenutak sam zurio u nju, a zatim upitah:

— A što ti misliš o tome?

— Mislim da nije tako kao što pričaju. Mislim da si onakav kakvim te smatram... otmjena budala...

Dakle, drugi ili treći put nazvala me budalom. Vrijeme je brzo prolazilo i odlučio sam krenuti. Vodeći me prema vratima, stavila mi je ruku na rame i rekla:

— Budi oprezan, Davide. Probecito kaže da svašta pričaju, čak naši prijatelji.

— Znači, El Malo ne misli kao ti da sam tek budala?

— Moj brat nije čovjek koji bi ubijao na temelju neke sumnje. Ali neki drugi...

Pozdravio sam se s njom i izišao na dvorište. Probecito je stajao pokraj moga osedlanog konja. Stari Meksikanac letimično me pogleda i reče:

— Netko bi htio razgovarati s vama, senjor. Kako se kaže, gradska žena.

— Una puta?* — upitah.

— Da, da. Ondje je, uz ono stablo. Htjela je unutra, ali nisam dopustio da takva žena bude u istoj sobi s dona Consuelom. Rekao sam da pričekaj jer sam vidio da neće otići kad sam joj naredio da to učini.

Pogledao sam prema sjeni ispod stabla i jedva razabrao siluetu žene. Kad sam uzeo uzde, Probecito mi šapne:

* Puta — prostitutka (op. ur.)

— Budite oprezni, senjor. Ovu znam. Opasna je.

Kad sam se približio dovoljno blizu, vidio sam da je to ona žena koja je držala ruku mladića kojemu sam vadio metak iz tijela. Nagne se prema meni i reče:

— Došla sam vas upozoriti, doktore. El Tigre loše govori o vama. Mislim da vam želi učiniti zlo.

— Tiger Brown? — upitah. — Mislio sam da smo se sprijateljili.

— Ne govori kao prijatelj, doktore — zabrinuto reče. — Tvrdi kako ste suviše ljubazni sa Crncima da biste mogli biti Teksašanin. Kaže da vas dobro zna i da ste špijun sjevernjačkog okupatora. Došao je neki šerif da vas uhapsi, ali je otišao neobavljena posla. El Tigre kaže da niste onaj čovjek za kojeg se prodajete.

— Gdje je on sad, senjora? — upitao sam.

— Kod mame Felicidad. Ali ne smijete onamo. Pijan je, a kad je El Tigre pijan...

— Znam — rekoh joj. — A kako je onaj vaš momak? Je li umro od groznice ili ga je Tiger Brown opet ustrijelio.

— Luis je slabo, ali još živi, zahvaljujući vama, doktore. Ne bih htjela da nastrada čovjek koji mu je spasio život, čak da je i istina ono što se o njemu govori!

Zahvalio sam joj i rekao da se ponaša kao da se ništa nije dogodilo. Prije nego što je otišla još me jednom upozorila da se čuvam Tigera Browna i njegove divlje naravi. Kad sam je izgubio iz vida, uzjahao sam konja i zaputio se prema hotelu »Drovers«.

Nisam ušao unutra. Zaobišao sam stražnji dio zgrade i privezao konja za drvo. Kad sam bio siguran da me nitko ne promatra, preskočio sam zid i, šuljajući se između nekoliko blokova kuća, našao se na ulici koja vodi prema mami Felicidad. Našao sam se na istoj strani kantine. Pogledao sam na obje strane ulice, a zatim brzo ušao u dvorište jedne kuće. Pas je počeo lajati, no kako je bio zavezan, nisam se obazirao na njega.

Poslije toga nije mi bilo teško naći se blizu Felicidad. Pretrčao sam dvorište i pokušao otvoriti stražnja vrata. Bila su zaključana. Pomno sam ih otvorio nožem i ušao unutra. Na prstima sam se šuljao mračnim predvorjem. Prema ulici bile su samo četiri sobe. Iz prve se čulo hihotanje žena. U drugoj su očito bili neki muškarci, a u trećoj je vladala grobna tišina. Provjerio sam i zadnja vrata. Čuli su se glasovi. Tad sam povukao pištolj i drugom rukom stisnuo kvaku.

— Tiger Brown! Čuo sam da me tražiš po gradu!

Tiger Brown stajao je uz prozor. Kad sam otvorio vrata, držao je u rukama pušku i nišanio prema ulici. Kad je pokušao cijev okrenuti prema meni, viknuo sam!

— Ne pokušavaj to, amigo! Učiniš li jednu krivu kretnju, nestat će te!

U blijedoj svjetlosti lice mu je izgledalo voštano. Spustio je pušku i podigao ruke uvis.

— To vjerojatno nije jedna od repetirki koje je El Malo naručio, je li? — upitah ga.

Tiger Brown se naceri.

– Što sve ovo znači, Dok? Mislio sam da smo prijatelji.

– Vjerojatno si me smatrao glupanom? Koliko ćeš me puta pokušati navesti na isti trik?

– Trik? O kakvu triku govoriš, Dok?

– Ne ismijavaj me, Tiger! Poslao si onu staru meksičku droblju da me namami potresnom pričom o tomu kako si pijan u kantini i kako čekaš da me ubiješ. Nadao si se da ću biti dovoljno lud i pokušati s tobom dok se ne otrijezniš. A koliko dugo sjediš na tom mjestu i čekaš da me ustrijeliš s leđa? Zacijelo umireš od žeđi!

Tiger Brown se nasmije. Bilo je to čak preiskreno za čovjeka koji zuri ravno u mornarički kolt. Reče:

– Do bijesa, mogao sam popiti piće. A zašto da ne sidemo dolje i porazgovaramo ljudski uz čašicu?

– Ti kreni, a ja ću te ljudski pratiti s uperenom cijevi. Ne bih htio da ti se nešto dogodi prije nego što porazgovaramo.

– Porazgovaramo? – začuđeno me pogleda. – A o čemu, Dok?

– Otvoreno. Zanima me prije svega gdje se nalazi Jeb Matherson. Prije nego počneš muljati da je u Meksiku, upozoravam te da to nije istina. Neugodne sam naravi kad zapazim da mi ljudi lažu.

– Rekao sam već da Jeba nisam vidio od one noći kad su ga uhvatili vojnici. Ako nije u Meksiku, onda je negdje drugdje.

Došao sam do njega i koltom mu podigao bradu.

– Nisi otišao iz Yucca Benda preko granice da bi isporučio stoku koju si trebao isporučiti.

Ne, to je ipak učinjeno, jer inače ne bi dobio novac za puške što si ih ukrao El Malu. Je li Jeb odveo stoku do San Antonea i ondje obavio posao s Bouvirom?

– Tko ti je sve to ispričao? Billy?

– Imao je koleru i bojim se da nije mogao biti osobito pričljiv. U posljednje vrijeme pratim tvoje kretanje i nije mi teško izvući zaključak.

Nije odgovorio:

– Bio si mi jasan prvoga dana, Brown. Ako je istina pola od onoga što si rekao o Quantrillu, onda postoji samo jedan razlog zašto si poslao telegram da sam u Yucca Bendu.

Gledao me razrogačenih očiju i očito htio protestirati. Ušutkao sam ga jednim smiješkom.

– Ne trudi se, Brown. Znam da si to bio ti. Učinio si to pošto sam ubio čovjeka kojega si poslao da me sredi. Kad nije uspjelo ono sa šerifom, smislio si sad ovu igru da me ubiješ.

– Zašto bih ja to htio učiniti? – upita naivno.

– Bojim se da odmah mogu pogoditi. Najprije sam mislio da me tako želiš spriječiti kako ne bih odao tvoju vezu s Klanom, ili zbog toga što si baš ti ubio onu dvojicu konjanika. Što sam više razmišljao o tomu, shvatio sam da tako nešto ne može biti razlog. Nisi mi morao reći da si bio u Klanu niti da si ih ubio. To je nešto drugo, nešto s čime se čovjek poput Tigera Browna ne bi hvalio.

– Ne znam o čemu pričaš, Dok – promuca.

– Znaš, dakako – odgovorih. – Znao si da te zbog dvojice Jenkija ne bi strpali u zatvor,

ali si sumnjao da bi Teksašani-
na moglo razljutiti da sazna o
repetirkama što se prodaju
Quannahu Parkeru.

Koraknuo sam naprijed i, dr-
žeći mu cijev na lubanji, tiho re-
kao:

– Točno si pretpostavljao, ti
kučkin sine.

– Što želiš od mene, Dok?
Reći ću ti što te god zanima. Sa-
mo, molim te, prestani me mla-
titi tom cijevi.

– Gdje je Jeb Matherson –
zagrmio sam. – Ili, kad smo
već kod toga, gdje je glavni lo-
gor Quannaha Parkera? Vjero-
jatno ondje mogu pronaći Jeba,
je li?

– Nisam siguran – reče
Brown. A tad, vidjevši moj po-
gled, brzo doda: – Oko kampa,
mislim. Stari je Jeb s Parkerom.
Pokušava se nagoditi s njim
zbog ostatka pušaka.

– Prodao si ih pedeset Par-
keru i njegovim Komančima? A
kako će Indijanci smoći novac
za ostalih stotinu pušaka?

– Ne znam – odgovori
Brown.

Kad je shvatio da ne želim is-
pustiti kolt iz ruke, preplašeno
doda:

– To je bila Jebova ideja!
Znao je gdje Komanči mogu na-
baviti stoku, pa ako je prodano
u San Antoneu...

Počeo sam ga ispitivati gdje
Komanči namjeravaju napasti.
A zatim, jer to sam već znao,
upitah:

– Kako pukovnik Nichols za-
mišlja sve ovo? Priča se da je
negdje oko Duraga i da se vra-
ški zabavlja trošeći novac. Jeb
je bio njegov narednik za vrije-
me rata.

– Nikad nisam imao nikakve
veze s tim pukovnikom Nichol-
som.

– Znači, nije umiješan u pro-
daju pušaka?

– Ne, i nisi me trebao opet
udariti. O pukovniku Nichol-
su možeš razgovarati s Jebom.

– Ali Jeb je s Quannahom
Parkerom...

– Prokletstvo! Pitao si i po-
šteno sam odgovorio.

– Mogu li mu na neki način
poslati poruku, Brown?

– Jebu? Nema načina, Dok.
Barem ne sada dok ne svrši po-
godbu s Quannahom Parke-
rom. Jeb je jedan od rijetkih bi-
jelaca kojima Quannah vjeruje.
Mislim, vjeruje mu dovoljno da
ga neće ubiti. Ali kad je s njim
i kad je posrijedi posao, tad nit-
ko od nas nema pristup onamo.

Tiger Brown pomalo se smi-
rio. Proučavao sam ga. Na ulici
je sad bilo sve tiho. Skidajući
kaput, prebacio sam kolt u lije-
vu ruku. A tad sam mu dobacio
šešir i rekao:

– A sad da zamijenimo odje-
ću, Tiger. Ja uzimam tvoj som-
brero.

– Nećeš valjda uzeti moje kr-
pe?

– Samo šešir i prsluk. A ti
ćeš nositi moje. Obuci najprije
kaput i ne pravi kretnje dok to
činiš!

– Ne želim mijenjati odjeću,
Dok.

– Na žalost morat ćeš,
Brown.

Mrmljao je dok se odijevao.
Kad sam mu naredio da s po-
stelje podigne moj šešir, okre-
nuo se prema meni i zacvilio:

– Ovo je ubojstvo, Dok!

– Nazovimo to bolje kirur-
škim zahvatom. Ljudi poput te-

be gangrena su za ljudsku rasu. Jedini je način da se odstrani gangrena – amputacija. Dakle, krènimo!

– Do vraga, nećeš me prisiliti na to!

– Neka te posluži sreća, Brown. Sada idemo zajedno u logor. Stignemo li sretno i veselo, imat ćeš prilike čitavu priču ponoviti kapetanu Winfieldu.

– Veoma dobro znaš da neću stići živ!

– Ne znam! Bez sumnje imaš dvojicu ili trojicu u kantini koji čekaju na mene. Isto te tako i ovdje netko štiti. S malo sreće možemo neopaženo nestati na stražnja vrata.

Nije mi odgovorio. Otvorio je vrata i, izišavši u predvorje, povikao:

– Bez paljbe! To sam ja!

Pratio sam ga pustim hodnikom.

– Sreća što u javnoj kući ne paze previše na ljude koji viču poput tebe.

– Slušaj, doktore, trebaš mi dati šansu.

– Ne činim li to, do vraga! Svatko bi te drugi dosad već petput dokrajčio! Samo hodaj naprijed. Uspijemo li doći do logora, vojska će ti pravično suditi prije nego što te objese.

Činilo se kao da mu se previše ne žuri. Kretnje su mu bile vrlo spore. Pritisnuo sam mu cijev na leđa i rekao:

– Dakako, možeš umrijeti i ovdje, ako to baš želiš.

Nastavio je hodati kao po jajima. Kad smo došli na sigurno, bijesno je promrsio da od gluhih Meksikanaca čovjek nikad nema koristi. Krenuli smo putem kojim sam došao vraćajući se od udovice MacLean.

U tišini noći začuje se prasak puške. Skočio sam na stranu bacivši se na zemlju. Tiger Brown ležao je nepomičan. Bilo je očigledno da je na mjestu ostao mrtav.

Zatim je odjeknuo još jedan hitac. Po bljesku sam razabrao da je čovjek pucao s javne kuće.

– Jesam li ga ubio? – poviče.

– Bez sumnje – odgovorih.

Prozori su se počeli otvarati, a žene su vriskale. Nisam bio od onih koji vole uzbuđenja. Odsuljao sam se drvoredom i usput sreo čovjeka koji me upitao što se dogodilo.

– Nemam pojma – rekoh. – Čuo sam pucanje kao i ti.

Složili smo se da je bolje ne miješati se u poslove javne kuće. Dok se on vraćao u svoje dvorište, oprezno poput mačke šuljao sam se prema svom konju.

XIII

Dok je bio živ, Tiger Brown nije pokazivao previše zdrave pameti. Ali je ipak pravilno ocijenio da nisam u logoru i da možda neću nasjesti njegovoj zasjedi u kantini. Čak da sam se uspio probiti do logora, Yucca Bend nije u dogledno vrijeme obećavao prijateljstvo. Osim toga, bio je to posvemašnji gubitak vremena tražiti Jeba ili pukovnika. Odlučio sam da odem. Prije toga još jednom sam navratio do udovice MacLean.

I ovaj put ušao sam na stražnja vrata. Consuela MacLean nije bila iznenađena što me vidi.

– Čuli smo pucanje – reče.

– Pobrecito je rekao da si bio

u kantini mame Felicidad pa smo...

— Trenutak, gospodo — prekinuo sam je. — Prije svega, da se dogovorimo oko nekih stvari koje si mi lagala.

— Bojim se da ne razumijem — reče.

— I te kako razumiješ. Rekla si mi da stoku vode preko granice sjeverno od Yucca Benda. To je, dakako, nemoguće. Prema Pecosu možete i naići samo na Indijance, kaktuse i konjicu Desete čete. Dakle, na kojemu mjestu prelaze granicu? Laredo?

Nije mi odgovorila.

— U tvom je interesu da mi to kažeš — nastavio sam. — Quannah Parker sprema se da vam presiječe put i vrati stoku Jebu Mathersonu za stotinu vaših kupljenih i plaćenih pušaka.

— To je nemoguće — usprotivi se. — Ovaj trenutak dok to govorimo, Jeb je sa stokom. Tko ti je god rekao da je Jeb s Komancima, lažov je.

Razmislio sam o tomu što je rekla prije nego što sam odgovorio.

— Ali to ne mijenja činjenicu da je Tiger Brown prodao Indijancima prvih pedeset pušaka. Budući da Quannah Parker nema regularnih prihoda, vjerojatno je istina to što je rekao Tiger — da krade stoku. Dakle, nisam dobrodošao u Yucca Bendu pa ako mi kažete gdje se nalazi Jeb, mogao bih jednim udarcem oboriti dvije muhe.

Trenutak je buljila u mene. Zatim reče:

— Znaš li zaista gdje je Tiger sakrio naše puške?

— Htio ih je imati pri ruci kad se pruži prilika da ih isporuči

— Tako, dakle. Kod mame Felicidad.

— Nipošto. Na tomu mjestu previše je ljudi. Naselje je na lošem glasu zbog vojske. Ali mama Felicidad ne živi ondje. Ima imanje uz rijeku. Tiho mjestance u meksičkoj četvrti. Nije daleko od grada. Ni sam ne bih mogao izmisliti bolje mjesto, ali upravo sam dokazao da sam pametniji od Tigera Browna.

— Trebat će ti jedna kola — reče. — I nešto ljudi. Poslat ću po njih.

— Polako, gospodo — namrštio sam se. — Trebam jedino novi kaput. Ne očekuješ valjda, od mene da ti prenosim puške, je li?

— Ali moj brat nije ovdje, a oni u koje imamo povjerenja neće htjeti primati naređenja od Pobrecita.

— Do vraga! Ovo je malo previše! Najprije kolera, a sad i meksička revolucija. Došao sam ovamo da razriješim nesporazum oko svojega imena, a dosad nisam ništa učinio u vezi s tim.

— Mogu ti ponuditi malo toplije odijelo — nasmije se. — Ali mi se čini da si ipak prevelik za kaput moga pokojnog muža. Brat je iste širine u leđima. Neke je stvari ostavio kod mene prije nego što se priključio Juarezu.

Pravio sam se kao da ne čujem što govori.

— Moram krenuti — požurivao sam samoga sebe. — Najmanje desetak ljudi juri za mnom u Yucca Bendu, a čitavo pleme Indijanaca to isto čini za vašom stokom. Osim toga vojska će nahrupiti u grad nakon one pucnjave.

– Gluposti – reče. – Oni te crni Jenkiji ionako znaju.

– Dopuštam, neka me znaju, ali ipak postoje propisi. Što se tiče repetirki remington i mame Felicidad, najbolje će biti da pričekate nekoliko dana dok se vojska prestane zanimati za ovaj slučaj, a tad...

– Prokleta Deseta četa! – poviče. – Dok brinemo zbog te šačice crnih Jenkija, Maximilian skuplja vojsku plaćenika u Chapultepecu!

– Ti zaista misliš da će sto pušaka u svemu tomu imati neku važnost?

– Tko zna koliko mogu značiti te puške u pravo vrijeme i na pravom mjestu?

– To me ne zanima. Jedino se želim vratiti na Brazos i zaboraviti na sve glupe ratove.

– Ali prije toga moraš vratiti svoj ugled. Ako uspiješ pronaći Jeba Mathersona da te povede tvom bivšem zapovjedniku Nicholansu, ništa te neće priječiti u tomu.

– Tako nekako – odgovorih.

– Dakle, gdje se na kraju krajeva krije Jeb zajedno s tim standom?

– Saznat ćeš poslije.

– Što znači to poslije?

– Kad dobijemo puške od mame Felicidad.

Pretpostavljam da je znala što bih joj odgovorio, pa je zato sama nastavila:

– Pobrecito će se pobrinuti da nađe nekoliko povjerljivih momaka.

– Neka se pobrine za kola. Poslije mi neće trebati ničije povjerenje.

– Neće li ti biti nužna pomoć?

– Pobrecito i ja možemo sa-

mi natovariti kola.

– Jesi li siguran da si zdrav? Vjerojatno ne očekuješ da će ti ta žena s osmijehom predati puške!

– Ne očekujem, ali se nadam. Vjerojatno ne zna da dolazim po puške, i sa srećom...

– Ali što ako te očekuje? Ne znaš što se sprema u meksičkoj četvrti i kakvo iznenađenje priređuju. Brownova banda možda sprema još jednu zamku!

– Da, to vjerojatno može biti tako. Upravo zbog te mogućnosti želim povesti sa sobom jedino Pobrecita. On će biti na ulici dok ja budem pregovarao s Felicidad. U tom slučaju, ako imaju spremnu klopku, nitko neće nastradati osim mene.

XIV

»Pobrecito« znači siromašan čovjek, ili netko s malo zdrave pameti. Ovisi o tome na koga se odnosi. Nisam znao koliko ga Consueal plaća, ali je očigledno živio bolje od većine Meksikana s ove strane granice. Pitao sam se zašto su mu dali baš to ime. Uskoro sam shvatio. Imao je običaj razgovarati sam sa sobom pa ga nisu smatrali potpuno »čistim«. Dok smo jahali, spominjao je svece i vragove baš kao da ih osobno pozna. Neko vrijeme pokušavao sam povesti razgovor na momemu bijednom španjolskom, ali ubrzo sam odustao.

Nedaleko od trga zaustavila nas je konjička patrola. Kad je njihov vođa došao dovoljno blizu, prepoznao sam kaplara Baxtera.

– Dobar večer, Dok – Jedva sam vas prepoznao u tom meksičkom kaputu. Večeras je poli-

cijski sat. Imam naređenje da od sutradan ujutro nitko ne smije na ulicu.

Upitao sam ga što se dogodilo. Odgovorio je:

– Opet je bilo pucanja. Neki su ljudi ranjeni u javnoj kući. Kapetan je naredio da očistim ulice i ne pustim nikoga iz grada dok ne uhvatim ubojicu.

– Upravo sam krenuo kape-tanu da mu sam ispričam o to-mu. Za jednim od pogođenih raspirana je potjernica zato što je bio vođa Klana.

– Mislite na Tigera Browna? Jeste li vidjeli kad se to dogodilo?

– Bio sam u to vrijeme kod udovice MacLean, ali sam čuo Meksikance kako govore o to-mu. Tvrde da se Tigerova banda sprema prijeći granicu.

– Zna li možda na kojemu bi mjestu prešli, Dok?

– Više od toga! Mogu čak pokazati! Znam gdje je Tigerova banda.

Kaplar Baxter promeškoltio se u sedlu.

– Dakako, htjeli bismo opko-liti tu bandu, mister Dok.

– Da, imate ih pravo uhapsiti. Povest ću vas do njih.

Pobrecito je vodio svoj uobi-čajeni monolog:

– Santa Maria!

– Što govori ovaj prijatelj? – upita Baxter.

– Ne obraćajte pažnju na njega. Meksikanci su pobožni ljudi.

– Da li on zna tajno mjesto gdje se kriju Tigerovi ljudi?

– Ne. Stari Pobrecito ne zna mnogo. Poveo sam ga samo za-to da odveze kola natrag svojoj gospodarici.

Prije nego što je Baxter uspio

upitati o kakvim je kolima riječ, okrenuo sam se konjanicima i rekao:

– Sad bismo mogli krenuti, kaplaru. Slijedite me, a ja ću vam pokazati gdje se kriju ti razbojnici.

Išli smo prema meksičkoj četvrti. Kad smo se približili kući mame Felicidad, Baxter predlo-ži da svi sjašemo i nastavimo put pješice. Napomenuo je da ćemo inače stvarati veliku bu-ku. Naredio je patroli da stane. Dvojica vojnika ostala su čuvati konje, a mi smo krenuli unutra. Hodali smo tiho poput mačaka. Jedino je Pobrecito stvarao bu-ku. Nije prestajao mumljati: Santa Ysabella de las rosas! Non tengo higado por muerto.

Baxter je ponovno pitao o če-mu govori. Odgovorio sam da se boji da ga netko ne pogodi.

– Recite mu da se malo sre-di. Ako i dalje bude stvarao to-liku buku, ovi će nas čuti i od-letjeti na drugu stranu granice prije nego što se mi prebrojimo.

Zamolio sam Pobrecita da ne gunda. Ali ljudi stari Meksika-nac samo je malo prigušio glas i nastavio svoje.

Učinilo mi se da između dva zida vidim neku sjenu. Naglo sam povukao pištolj i opalio. Pucanj je odjeknuo uskom uli-com.

– Zašto ste to učinili, Dok? – zaprepašteno upita Baxter.

– Učinilo mi se da se netko šulja uz onaj zid – rekoh.

Baxter je buljio prema sjena-ma u koje sam ispalio metak. Reče:

– Nema ništa ondje, mister Dok. Preplašila vas je mačka ili tako nešto.

Prije nego što sam mogao odgovoriti začuli smo kako je netko zalupio vratima i otrčao. Baxter zagrmí:

— Za njim, momci. Nalijevo.

Negdje je počeo lajati pas. Vojnici su pojurili ulicom. U blizini mame Felicidad začuo se lom stakla. Netko je skočio kroz prozor.

Pričekao sam dok Pobrecito i ja ne ostanemo sami, a tad sam ga uzeo za ruku i rekao:

— Sad krenimo. Vrijeme je da pokupimo kola. A tad, dok se mama Felicidad bude zabavljala s Baxterovom patrolom, morat ćemo pronaći puške i odjuriti što je moguće prije.

* * *

Kad se uzme u obzir rizik kojemu smo se izložili, mislim da bi predsjednik Juarez pokazao više zahvalnosti nego što je to bio slučaj s udovicom MacLean. Da, tvrdila je da smo Pobrecito i ja obavili solidan posao. Bila je uznemirena što smo pronašli tek sedamdeset pušaka. Smatrala je da nismo pošteno pretražili Felicidadino skrovište. Prekipjelo mi je:

— Pretražili smo sve uzduž i poprijeko, gospodo. Ostatak je vjerojatno kod Tigerovih amigosa. A sad budi sretna što imam svoju pušku i metke koji odgovaraju.

— Ne okrivljujem te, David. Samo se sjećam da je Tiger namjeravao prodati sto pušaka Quannahu Parkeru.

— Najprije je rekao da će vama prodati svih sto pedeset. A zašto ne bi i Indijancima dao istu riječ. Kad smo kod toga, obćala si mi reći gdje mogu pronaći Jeba Mathersona ako ti

dopremim puške. Niste li zaboravila?

— Dosad su već mogli prijeći rijeku — reče. — Pobrecito vam može pokazati put prema američkom ranču gdje se namjeravaju odmoriti nekoliko dana. Ako se ne požuriš, Jeb će krenuti u San Antone prije nego što stigneš onamo.

Pobrecito je mumljao nešto sebi u bradu. Nismo se obazirali na to.

— Tko preuzima stoku u San Antoneu? — upitah.

Oklijevala je. Zatim se nasmiје i reče:

— Američka agencija koja se brine za Komanče. Za goveda dobro plaćaju. Quannah Parker tvrdi da je lov bio prilično slab ovoga ljeta.

* * *

Te sam se noći vratio u logor. Zbog više razloga bio je to pametan potez. Zatekao sam kapetana Winfielda u svom šatoru. Bio je blijed i zamišljen. Reće mi:

— Planirao sam poslati potjeru za vama, doktore. Gdje ste, do vraga, bili dosad?

— Zabavljao udovicu — odgovorio sam. — Je li se vratio kaplar Baxter?

— Prije nekoliko minuta. Nije uhvatio nikoga. Ali to i nije važno. Narednik Byrd vratio se sa svojom patrolom. Dovedi su jednog zarobljenika. O njemu želim razgovarati s vama.

— Komač?

— Bijelac. Byrd tvrdi da su jahali sve do Staked Plaina i nigdje nisu sreli nijednoga Indijanca. Ovoga su biljelca našli samoga kako jaše nedaleko od grada. Bio je naoružan i imao

kod sebe otpusnicu Konfederacije. Zove se Nathan Forbes. Rekao je da traži vas.

Trenutak sam razmišljao.

— Znao sam jednog Nathana Forbesa s Brazosa.

Pitao me kad sam ga vidio posljednji put. Rekao sam da je to bilo prije rata.

— To je bilo prije pet godina. Kao djeca niste mogli juriti oko Brazosa.

— Svejedno ga poznajem — slegnuo sam ramenima. — Ne poznajem mnogo ljudi koji poput njega imaju kosu boje jagoda.

— Ima li taj momak crvenu kosu?

— To sam upravo rekao. Tako crvenu kosu nisam vidio nikad u životu. Zašto? Zar taj vaš čovjek ne izgleda tako?

— Ne — odgovori kapetan. — Poslao sam po njega čim sam čuo da dolazite.

A tad zaviče:

— Kaplaru, uvedite zatvorenika.

Bexter je ušao s Nathanom Forbesom. Pratila su ih još dvojica vojnika. Istog sam časa prepoznao Nathana. Nije se osobito izmijenio. Jedino mu je kosa bila drukčija. Sad je bila potpuno bijela.

Prijateljski sam se nasmiješio.

— Kako je, Nathane? — pozdravih ga.

— Ne pozdravljaj me, ti podli otpadniče, kućkin sine!

Prije nego što sam ga mogao upozoriti na lijepo ponašanje, kapetan Winfield se umiješa:

— Jeste li sigurni da je to čovjek kojega ste svojedobno poznavali pod imenom Nathan Forbes. Izgleda mnogo stariji od vas, Dok.

— Nije. To je isti čovjek kojega sam poznavao na Brazosu. Samo se čini kao da ga je netko propisno sprešao.

Okrenuo sam se Forbesu i upitao:

— Što se dogodilo s tvojom kosom, Nathan?

— Zatvor se »dogodio« mojoj kosi, kad te već zanima, ti sjevernjački kućkin sine. Nakon pada Fort Denelsona zatvorili su me ondje. Ali ipak sam prošao bolje od ostalih.

Nathan se nije obazirao na kapetana. Neprijateljski je zurio u mene i mumljao. Kapetan Winfield obrati mi se:

— Forbes je osumnjičen da je prevozio puške za Indijance, Dok.

— Kriva pretpostavka, kapetane. Komanči su ubili Nathana brata Zeba prije nekoliko godina.

Nathan Forbes začudeno me pogleda. Zatim mu se oči nanovo suze i on procijedi:

— Nije mi potrebna pomoć hulje kao što si ti, Travise.

Kapetan Winfield proučavao je neke papire.

— Još niste objasnili zbog čega ste tražili doktora, ah, Harriša, Mr. Forbes.

— Do vraga! Zar nisam rekao da sam u zatvoru proveo polovinu rata. Čuo sam da je ovaj obožavalac Jenkija u Yucca Bendu pa sam dojurio istoga časa. Pobjegao je s Brazosa prije nego što sam se vratio iz zatvora. Želio sam ga vidjeti prije nego što pobjegne dalje.

— Dakle, dolaziš ovamo s predumišljajem da ubiješ?

— Ubojstvo je čin kad lišiš života ljudsko biće, je li?

– To je službena definicija, mister Forbes.

– Dobro, onda nisam došao izvršiti ubojstvo. Samo sam htio zgaziti zmiju.

– Ne znam koliko dugo ćemo ga moći držati pod ovom optužbom, doktore – reče mi kapetan Winfield. – U ovoj situaciji kad smo na ratnoj nozi s Komančima, Washington je ublažio kazne zbog nošenja oružja. Mislio sam da ćete mi vi pomoći da ga optužimo za krijumčarenje oružja.

– Savjest mi ne bi bila čista u tom slučaju, kapetane. Stari Nat samo je brbljava budala. Kao što sam rekao, on nema nikakve veze s prodajom pušaka Komančima, i nećete ga nikada nagovoriti da prizna ono što nije učinio.

Winfield je zamišljeno gledao u Forbesa.

– Što biste rekli da vas pošaljem kući i da čitavu stvar jednostavno zaboravimo, mister Forbes?

– Poslao bih vas do vraga. Dok god živim, neću zaboraviti zatvor.

– Ne mora tako biti. Mislim, ne osobito dugo. Imamo poseban tretman s ljudima koje ovamo dovedemo s oružjem. Gотовo da ovdje nema više mira, jer moramo neprestano brinuti o Komančima i meksičkoj revoluciji!

Nathan Forbes susretne moj pogled i reče:

– Ako ga ja ne dohvatim, učinit će to moj mladi brat Ben. Mali se dobro snalazi s revolverom.

– Oh – začudi se kapetan Winfield. – Dajete mi jedino šansu da vas strpam u zatvor,

mister Forbes. – Pogleda prema meni i doda: – Najmanje ga mogu zadržati trideset dana.

– Ne morate, kapetane – rekoh. – Ionako sam planirao otići, jer epidemija prolazi.

– Noćas pripazite na njega, Baxter – reče Winfield. – Vjerojatno će se smiriti do sutra ujutro.

Kad su ga povelili, Forbes se okrene prema meni i reče:

– Uhvatit ćemo te, Travis! Ne misli da me možeš kupiti ako me ovi puste na slobodu. Onog trenutka dok budem imao pištolj u ruci, ubit ću te. Ubit ću te pa makar morao juriti za tobom sve do Kine!

Winfield uzdahne.

– On to misli ozbiljno – reče.

– Vjerojatno. Uvijek je bio od riječi.

– A vi niste ni najmanje zabrinuti, je li?

Zacijelo sam u tom trenutku djelovao blesavo, pa je Winfield nastavio:

– Nije posrijedi samo Nat Forbes, znam. Kaže da i njegov brat juri za vašom kožom.

– Ima još mnogo mlađe braće što jure za mnom – rekoh.

– Jedan je od takvih i moj rođeni brat.

XV

Billy Culpepper još se nije potpuno oporavio od kolere. Bio je slab i iscrpljen. Nisam ga namjeravao voditi sa sobom, ali je Consuela MacLean tvrdila da on pozna Jeba i njegove jahače. Osim toga, ne bi bilo dolično za udovicu da živi u kući s mladićem dok njen stari sluga juri okolo sa mnom.

Pregledao sam Billyja i ustanovio da bi vjerojatno izdržao na konju nekoliko dana.

Rekao sam Pobrecitu da mu odabere dobrog konja. Kad je granulo sunce, nas trojica krenuli smo na put. Nakon čitavog dana jahanja, stigli smo četrdesetak milja daleko od Yucca Benda. Dogovorili smo se da spavamo četiri sata, a potom nastavimo put.

Oko ponoći probudio sam Billyja. Na njemu je bio red da čuva stražu. Rekao sam mu da me probudi čim osjeti da ga hvata umor.

— Ne vjerujete li Meksikan-cu, doktore?

— Nije stvar u vjerovanju — objasnio sam mu. — Ne poznajem ga dovoljno.

— Poznaješ ga koliko i mene, je li?

— Nije točno, Billy. Nije važno koliko vremenski poznaješ nekog čovjeka. Ovisi o tomu koliko si milja prešao u istim čizmama! Nisam nikad bio meksički sluga i ne znam što znači kad te gospodar probudi u četiri ujutro.

— Shvaćam što želiš reći — reče Billy. — Mi stari Teksašani moramo se držati zajedno.

Probudio sam se jedan sat prije zore. Bio sam premrzao poput sante leda.

— Sad moramo probuditi Pobrecita — rekoš Billyju.

— Ne vidim razloga zašto bismo — reče Billy. — Od starog Meksikanca ionako nemamo prevelike koristi.

— Nije dobro ako shvati da mu ne vjerujemo. Probudit ćemo ga, a dok se on snade, već će biti vrijeme da krenemo. Tako ćemo svi biti zadovoljni. Sa-

mo mu reci da si umoran i da ne možeš dalje. Sve će biti dobro.

— Do bijesa — reče Pobrecito. — Trebali ste me probuditi prije.

Povukao sam nekoliko dimova i pričekao da se razbudi. Tad mu rekoš:

— Sad bi bilo najbolje da krenemo. Jesi li raspoložen za put, amigo, ili da još malo pričekamo?

— Potpuno sam budan — odgovori. — Nisam dijete koje se voli izležavati.

— Od ponoći je budan — našali se Billy.

— Es verdad — uzvрати Pobrecito. — Ali nisam razmaženo dijete.

Nastavili smo put. Billy više nije znao ni gdje smo mi, a kamoli gdje je ranč prema kojemu smo se zaputili. Nebo je bilo beskrajno modro, a zemlja kojom smo prolazili okrutno jednolična. Nije bilo nikakvih znakova koji bi nam pomogli da otkrijemo put.

U toku dana nije nam se dogodilo ništa značajno. Predvečer smo zapazili u daljini obrise kuća. Pobrecito reče da je to ranč. Čestitao sam mu na dobrom vođenju.

— Dona Consuela mi je rekla da vas odvedem onamo — reče ravnodušno.

Što smo se više približavali ranču, čudilo me što nismo čuli lavež pasa. Billy se pitao zašto prozori nisu osvijetljeni. Strepio sam da pred Pobrecitom ne postavi još koje glupo pitanje.

Dogovorili smo se da u velikom zaobilaznom luku dojašemo do ranča i osmotrimo okoli-

nu. Billy je skrenuo na desnu stranu.

Kad smo ostali sami, Pobrecito me upita:

– Zašto me nikad ne oslovjavate mojim imenom? Zapazio sam da uvijek kažete amigo ili senjor, Ali nikad Pobrecito. Zašto?

– Nisam znao da se zovete Pobrecito.

– Zovem se Pobrecito Jesus Doloroso Garcia y Moreno. Ne-ki prije mog imena stave još El, jer tad to ima drukčije značenje. Namrštio sam se.

– Neobično ime, je li?

– To znači siromah. Majka me tako prozvala zato što sam rođen pod teškim okolnostima. Moga su oca ubili Indijanci.

– I odrasli ste kod Indijana-ca?

– Samo sam kratko vrijeme bio kod njih. Otac Done Consuele, Don Marin, otkupio je mene i majku kad sam imao šest ili sedam godina. Otad sam u njihovoj obitelji. Sve ovo govorim zbog određena razloga.

– Kojega, Pobrecito?

– Želim da znate da dugujem život ocu Done Consuele. Prije nego što je Don Marin umro, obećao sam da ću vjerno služiti njegovoj djeci čitav svoj život.

– A zašto, amigo?

– Dona Consuela plemenita je žena. Razumijete li što želim reći?

– Pitate me jesu li časne moje namjere prema udovici MacLean?

– Nisam slijep. Vidio sam kako se gledate.

Počeo sam se smijati.

– Nikad mi nije pala na um nijedna ružna misao u odraslu

na vašu gospodaricu, Pobrecito. Isto tako, nisam joj nikad udvarao. A da se to i dogodilo, zaci-jelo bi bilo dostojno njenog imena!

– Onda smo – reče Pobrecito – pravi companerosi u službi Done Consuele i El Presidenta Jaureza.

Prije nego što sam mogao smisliti pristojan odgovor na tu napomenu, Billy je dojurio s izvještajem da je u koralu pred zgradama vidio konje.

– Zapazio sam i tragove stoke – reče. – Čini se da je stari Jeb bio i otišao.

– Indijanci bi uzeli konje – rekoh. – Vjerojatno su se ljudi s ranča primirili zbog nekoga glupog razloga.

– Želite li da se došuljam do prozora i pokažem im svoje lije-po lice?

– To bi tražio samo onaj tko se posvadio sa svojom pameti i traži masažu lubanje.

Podigao sam pušku i rekao:

– Pazite na konje, momci!

Ispucao sam u zrak nekoliko metaka.

Stajali smo u mraku čekajući nekakav znak s ranča. U daljini se samo čuo let preplašene ptice.

– Nisu Komanči budale – rekoh. – Momci, pokrivajte me, idem unutra.

Puzao sam prema ulazu. Nije se čuo nikakav sumnjiv šum ni kretnja. Udario sam kundakom po vratima. Kad nitko ne odgovori, jednim udarcem otvorio sam ih i ušao unutra.

– Ima li koga? – povikao sam.

Negdje u tami čuo sam neko mumljanje. Osjetio sam kako mi se kosa lagano diže. Upalio

sam šibicu i ispred sebe ugledao čovjeka na podu. Na stolu je bila svjetiljka. Sljedeća ideja bila je da je upalim.

Nagnuo sam se nad čovjeka. Bilo je očigledno da je mrtav. Možda već nekoliko dana. Odmah sam pozvao Billyja i Pobrecita. Opet sam čuo neko mumljanje. Imao sam osjećaj da je posrijedi žena.

— Gdje si? — povikao sam.

Mumljanje me odvelo u stražnji dio kuće. Ondje je na postelji jaukala mlada Meksikanka. Činilo se da umire.

Imala je koleru. Nisam imao previše vremena da proučavam simptome. Dao sam joj odmah dozu strihnina. Pobrecito je tražio neke stvari po kući koje su mi bile nužne pri pružanju pomoći. Činilo mi se da je s njom svršeno, ali sam ipak htio pokušati. Kad sam htio promijeniti prljavu deku, opazio sam u dnu postelje zgrčeno mrtvo tijelo dvogodišnje djevojčice.

— Do bijesa, ovo je ipak previše...

Žena je bila u groznici.

— Jesi li nahranio Rositu — pitala je smiješeći se.

— Ne brinite za dijete — rekao joj držeći je za ruku.

— Koliko dugo ležite?

— Oduvijek — odgovori. — Oprostite mi, moram povraćati.

— Mrtvi? — upita Pobrecito.

— Pazite da ne pijete vodu iz njihovih posuda — rekao. — Kad ih zakopamo, najbolje da zapalimo čitavo imanje. Ovi su ljudi vlasnici ranča, je li?

— Moralesi imaju rodbine u Meksiku. Mislim da nitko od njih ne dolazi ovamo, a što se tiče paljenja kuće, smatrate li da je to najpametnije?

— Dakako! Sve je puno zaraže. Pogledaj samo taj prljavi pod.

— Što se tiče paljenja, mislio sam na Komanče — reče Pobrecito.

— Vidjet će dim ako su u blizini. Ali to je i naša šansa koju ne smijemo propustiti. Nismo sigurni nije li Quannah Parker u blizini. Isto tako, tko tvrdi da se u najskorije vrijeme neće na ovom mjestu naći neki prolaznici! A to je opasno. Ni krivi ni dužni mogu nastradati. Svi mogu tražiti ovdje sklonište, a ako čak i napišemo upozorenje, to nije garancija. Ima mnogo nepismenih.

— Čudno govorite, doktore. Neki od tih mogu biti i naši neprijatelji, doktore. Možemo li riskirati živote zbog nekih stranaca, možda neprijatelja?

— Žao mi je, Pobrecito, ali po ovom što sam čuo sumnjam u vašu humanost.

Stari Meksikanac trenutak je zbunjeno gledao. Tad reče:

— Oprostite mi. Čovjek na te stvari zaboravlja, ako ga nitko ne podsjeti. Možemo zapaliti kuću i vratiti se u Yucca Bend.

— Zadržat ćemo se ovdje do jutra. Bolje je da zapalimo kuću po danu. Komanči neće odmah zapaziti što se zbiva. Ujutro ćemo i lakše ući u trag Jebu i ostalima.

— Mislite da ćemo ga stići? — uzdahne Pobrecito.

— Do vraga! Dakako, hoćemo. Ne može biti ispred nas više od jednog dana jahanja. Čak sam to mogao utvrditi po tragovima! Prema riječima vaše gospodarice, Jeb je trebao zadržati stoku ovdje i pričekati da dođu američki kupci. Vjerojatno je

odustao od namjere kad je vidio da umire ova obitelj. Ili su možda kupci kasnili, ili...

– Možda su te kupce ubili Indijanci – upadne Pobrecito i doda: – Možda Jeb uopće nije bio ovdje. Možda su ga ubili Indijanci.

– Billy reče da je vidio tragove stoke.

– Ali ovo je ranč, je li?

– Dakako, ranč, do vraga. I što onda?

– Mislim da se moramo vratiti natrag. Doveo sam vas ova-mo, kao što sam obećao Doni Consueli da ću to učiniti. Pronašli smo samo smrt. Nastavimo li dalje, mislim da ćemo isto to imati u izobilju. A može biti naša vlastita.

– Možete se vratiti u Yucca Bend, ako želite. Mogu sam slijediti tragove, ako i Billy želi u grad.

– Vi ste ludi – promrmlja Pobrecito. – Ali kako sam i ja budala, nemam bolji izbor nego umrijeti skupa s vama.

Nasmijao sam se i odgovorio:

– To mi se sviđa u vas, Pobrecito. Nije lako u životu biti kućkin sin!

XVI

Billy Culpepper imao je svoje mane, ali je imao i bistro oko. Čim je svanulo, bio je točno na tragu stoke. Od ranča put nas je vodio prema sjeveru.

Dok nam je Pobrecito sedlao konje, Billy i ja smo pronašli petrolej i potpalili kuću.

Trebali smo jahati prilično dugo dok dim nije potpuno nestao na obzoru. Billy je pomno pratio tragove, a Pobrecito i ja pazili smo da nas ne iznenade Komanči. Poslije podne Billy je

pronašao u travi prazni naboj. Čuo sam Pobrecita kako mumlja svoje.

Slijedio sam njegov iznenadeni pogled i spazio obojenu prikazu na obojenu konju.

– Do bijesa, to je Indijanac!

– Komanč – potvrdio sam.

– Obojen je zbog borbe. Nastavite polako jahati kao da čovjeka poput njega vidite svaki dan.

– Da mirno idemo prema tom kućkinom sinu? – upita Billy.

– Da. Krenemo li u drugom smjeru, loše nam se piše.

Dok smo razgovarali o tomu da su nas možda opkolili, obojeni ratnik bio nam je sve bliže. Noge su mu bile potpuno gole, a lice išarano crno-bijelim prugama. Bila je to ratnička kombinacija boja. Znači, ono najgore. S takvima nema pregovaranja. Dovoljna je jedna kriva kretnja i gotovi ste.

– Komanč, Dok?

– Možda prodemo da se ne zaintresira za nas.

Čuli smo kako čudnim instrumentom izvodi neku melodiju.

Billy je bio znatiželjan. Zanimalo ga što Indijanac radi.

– Zaveži, Billy. Pokušava nas zbuniti. Nastojte ne pokazivati zanimanje za ono što radi ili govori.

– Sad nalijevo, companerosi – prošapta Pobrecito, vidjevši kako se Indijanac okreće na drugu stranu. Očito je dobio neku vrstu odgovora na svoj ljubavni zov.

– Budite mirni i nastojte to i ostati – rekao sam im. – S malo sreće, možemo ga imati.

Iznenada on se okrene prema nama, kao da nas tek sad vidi. Trenutak sam pričekao, a

zatim mu ponudio duhan. Dao je znak glavom da neće.

Kad je dojahao blizu nas, zapazio sam da se ispod svih boja krije lice mladića. Nije mogao imati više od dvadesetak godina. To su opasne godine za sve ljude, bez obzira na boju kože. Mislio sam da ima više pameti od onoga što pokazuje. Nisam se ni pomaknuo, premda su njegove kretnje odavale najcrnije namjere.

— Ja sam Puma — reče. — Imam mnogo konja. Ubio sam mnogo bijelih ljudi. Ovu modru košulju uzeo sam od jednoga crnog čovjeka. Plakao je i vriškao kad smo ga zapalili.

— Engleski ti nije loš — rekoh mu. — Hoćeš pušiti?

— Quannah Parker moj je brat. Njegova majka bila je bijela žena. Kad je moja majka umrla, živio sam s Quannahovom majkom. Ona me nije tukla. Zvala se Cynthia Ann. Mislim da je to glupo ime, bez obzira na to što me nije tukla.

— Ne želiš pušiti sa mnom?

— Ja sam Puma. Ja nikad ne pušim sa svojim neprijateljima.

Billy promumlja nešto prosto. Viknuo sam na njega da umukne. Zatim sam kimnuo Pumi i rekao:

— Ja nisam tvoj neprijatelj. Došao sam vidjeti tvog brata Quannaha, a ovo su moji prijatelji. Ako me raniš, neću moći pomoći tvom bratu.

Čak se i na obojenom licu mladog Komanča moglo jasno vidjeti iznenađenje. Trebalo mu je nekoliko trenutaka da se sredi i progovori.

— Hoćeš da pomislimo da si lud. Ali ja znam da nisi. Vrlo dobro znate da ne ubijamo ludake

i zato pokušavaš odglumiti ludaka.

— Ja sam liječnik. Došao sam zbog... zbog opasne bolesti.

— A tko ti je rekao da je opasna bolest zatrovala moje ljude?

— Nitko mi nije morao reći. Rekao sam upravo da sam liječnik. Ako te baš zanima, mogu ti reći kako bolest ubija tvoje ljude. Prije nego umru, lica im poplave, a kosti izbijaju kroz kožu.

Nepomično me gledao, razmišljajući o onomu što sam rekao.

— Naš Veliki Saliko pobijedit će bolest. Zašto bi nama trebala pomoć liječnika — neprijatelja? Mislim da ti trebamo odsjeći jezik prije nego što ti odsiječemo uši!

— Radi kako hoćeš — rekao sam ravnodušno. — Ali ipak Quannah Parker neće biti presretan kad ustanovi da mu u borbi s Trinaestom konjičkom nedostaje polovina starih ratnika.

— Njihove zastave koristimo za brisanje nogu — ljutito procijedi. Tad mu se oči suze i on upita: — Zašto spominješ Trinaestu konjičku?

— Ne znaš li? Poslani su kao pojačanje Desetoj.

— Sve znam — lagao je. — Nisam znao da ti znaš kad je stigla Trinaesta, niti... gdje je sad.

— Ne znam bi li ti rekao, Puma. Bolje da kažem starom Quannahu. On je moj prijatelj. A ti sa mnom ne želiš pušiti, i govoriš smiješne stvari o mojim ušima... Bolje da sve ovo zaboravimo...

Pomaknuo sam se u sedlu kao slučajno, a Puma je dao

znak glavom na nešto što nisam mogao vidjeti. A zatim se namrštio poput djeteta i rekao:

– Daj mi dim.

* * *

Iz daljine sam osjećao miris Quannanova kampa. Puma nas je uveo unutra. Ostali iz njegove patrola raštrkali su se okolo, a kad su psi počeli lajati osjetivši naš miris, ponašali su se kao da nas tek sad vide. Kad ulazite u njihove kampove, žene izlaze iz koliba i bulje u vas, a djeca vam se smiju, bacaju kamenje i jure za vama. Ovdje je bilo začuđujuće drukčije. S obzirom na to da su već bili u ratu, iznenadila me ova tiha atmosfera.

Puma nas je vodio prema većoj kolibi. Kad je pozvao nekog Komanča, učinilo mi se da pred sobom vidim bijelca. Bio je lijepo građen i dobro odjeven. Razlikovao se od ostalih Komanča. Kad sam susreo njegove sive oči, znao sam da je to Quannah Parker.

Iznenadio se kad je čuo da sam njegov stari prijatelj. Prije nego što je mogao spomenuti neke pojedinosti oko mog jezika ili mojih ušiju, rekao sam:

– Ja sam Travis. Liječnik sam. Čuo sam da ste svi u kampu zaraženi od kolere. Došao sam da vidim mogu li pomoći.

Nasmiješio se i na perfektnom engleskom upitao:

– Ovamo ste došli? Brat mi reče da je s patrolom krenuo izvidjeti što se dogodilo s onom kućom koja je danas gorjela. A vas trojica dolazite upravo iz tog smjera.

Kimnuo sam.

– Zapalili smo kuću da bismo uništili klice opasne bolesti i...

– Molim – nasmije se. – Nemojte sa mnom tako naivno. Kladim se da je moja majka bila školovanija od vas trojice zajedno.

– Dakle, želite li to školovanje, obitelj iz one kuće umrla je od kolere. Kao što i vaš narod umire. Vi znate što je kolera, je li?

– Čitao sam o tomu – slegne ramenima. – Ali ovdje nema oboljelih!

– Mislite li da nemam nos? Od koga ste naučili tako krupne laži?

– Od moje majke – reče. – A što ste to mom bratu pričali o Trinaestoj konjičkoj? Smatrate li da ne mogu ušutkati te vaše proklete vojne jedinice?

– Nije to nikakva moja vojska. Tvoj polubrat Puma s velikim je zanimanjem promatrao moju lubanju pa sam čitavu priču o našem poznanstvu izmislio kako bih došao ovamo i razumno porazgovarao.

– Pumu ne smijete zvati mojim polubratom – procijedi Quannah. – Obojica smo sinovi Peta Nocone, poglavice Komanča.

– Jeste li rođeni od iste majke?

– To nije važno. Obadvije su bile zatvorenice. Puma i ja pripadamo klanu očevih žena. Naše majke, Apaškinju i Bjelkinju, prihvatio je očev klan. Ali te stvari ne možete shvatiti. Zanima li te još nešto prije nego što te ubijem?

Kimnuo sam i upitao:

– Zanima me zašto nas namjeravate ubiti. Već sam rekao

da sam ovdje zato što želim pomoći. Osim toga, Quannah, ti si zamalo bijelac!

— Zbog toga mislim da ću te izrezati na sitne komadiće prije nego što vam naši psi pojedu crijeva. Kao liječnika, moglo bi te zanimati koliko ćeš dugo živjeti.

Billy Culpepper dosad je mirno slušao. Iznenada je podivljao:

— Ti ćeš prvi crknuti, ti poluživi kućkin sine!

Posegnuo je potom za svojom puškom. Prije nego što nam je uspio prirediti daljnje nepotrebne neprilike, šćepao sam ga za ruku i rekao:

— Polako. Ne vidiš li da ova-ko ubija dosadu i uveliko se zabavlja.

Quannah se nasmije i reče:

— Sjašite i odložite oružje. Možete li zaista izliječiti koleru, doktore?

— Mogu liječiti. Možda spasiti većinu oboljelih i spriječiti da se zaraza širi. — Naglo sam skočio s konja. — Najprije moramo dobro očistiti čitav kamp, pronaći nezagađenu vodu, sve prokuhati...

— Uđi unutra — presiječe me Quannah Parker. — Ne mogu ništa učiniti dok se ne posavjetujem s ostalim poglavicama. Kog vraga misliš da sam ja! Nekakav bijeli oficir u tvojoj vojsci?

U zadimljenosti i polutami unutrašnjosti kolibe u prvi mah nisam mogao vidjeti mnogo. Tad sam čuo kako netko izgovara moje ime.

— Kog vraga ti ovdje radiš, doktore?

— Ti si to, Jeb — uzdahnuo sam. — Kad su te uspjeli zarobiti?

— Nisam zarobljen — nasmije se. — Quannah i ja smo se pobratimili.

Poglavica reče:

— Gluposti. To je samo biznis. Izbirljiv sam kad se odlučujem na brata.

— Razljučen je zbog cijene goveda — nasmije se Jeb. — Upravo smo dobili cijene s Istoka. Čini se da ću trebati još nešto stoke prije nego što od Tigera Browna dobijem cijene pušaka.

Bojao sam se da se Billy Culpepper ne istrči svojim glupim napomenama. Znao je da je Tiger mrtav i da su puške na putu prema Meksiku. Ali je ipak na nišanu Indijanaca znao šutjeti!

XVII

Nisam shvaćao o čemu smo razgovarali. Znam da su se poglavice dugo objašnjavale oko nekih stvari i da sam se vjerojatno našao na sastanku mudraca, vraća i liječnika Komanča. S vremena na vrijeme Quannah bi postavio neko razložno pitanje u vezi s kolerom. Potom bi gotovo svaki poglavica držao govor. Očito su bili protiv svega što sam rekao.

Na tom sastanku bio je i Puma. Kad je došao na njega red da kaže svoje, zapuhnuo mi je dim u lice i počeo s beskrajno dugom recitacijom koju nisam razumio, a koja je mogla biti njegova verzija moje posljednje želje ili oporuke. Komanči su uskoro počeli zijevati i da su kojim slučajem bili bijelci, vjerojatno bi ga zamolili da se nosi

do vruga ili otvoreno kaže što želi.

Napokon je Puma izmoren sjeo. Quannah je čekao da se javi slijedeći govornik. Na svu sreću, svi su šutjeli. Postavio im je neko pitanje. Poslije njihova odgovora okrenuo mi se i rekao:

— Imaš priliku pokazati što znaš. Predlažem da najprije liječiš nekoliko prvih slučajeva. Puma će se pobrinuti da se tvoja naređenja izvršavaju. To će raditi psi vojnici.

— Psi vojnici?

— Možeš ih zvati policajcima. To su jedini ratnici koje žene moraju slušati. Taj smo običaj preuzeli od naših neprijatelja sa sjevera. Siouxi su naši neprijatelji, ali imaju korisne običaje. Jedan od tih je disciplina u logoru. Oh, kad bih mogao spojiti njihovu disciplinu s hrabrošću mojih ljudi...

Neću ponavljati što sam sve morao učiniti da spriječim kolelu u Quannahovu logoru. Nije bilo jednostavno kontrolirati zarazu među ljudima koji još misle da je infekcija samo zao duh.

Puma mi je uvelike pomagao. Stvarao je jedino teškoće kad smo morali zakapati umrle. Po njemu mrtvi ne idu u zemlju iz koje rastu svete trave. Pokušao sam objasniti opasnost od daljnje zaraze. No on je tvrdio da o tomu odlučuje pokojnikova rodbina i da nemam pravo mišati se u sve.

Bilo je tridesetak oboljelih obitelji. Rekli su mi da su imali dvojicu liječnika i da su obojica umrla prije nekoliko dana. Zato mi je Quannah dao slobodne

ruke. S obzirom na to koliko me Puma mrzio, imao sam od nje ga koristi više nego što sam očekivao.

Quannah Parker nije nam rekao gdje je sakrio naše konje. Dao nam je na raspolaganje kolibu i u njoj smo nas trojica živjeli zajedno. Billy Culpepper neprestano se jadao zbog dima i vonja. Pobrecito je napomenuo da je spavao i na lošijim mjestima i da mu je ovdje dobro. Upalili smo vatru. Uskoro nam je došla debela Indijanka i donijela hranu. Po njenu se licu vidjelo kako je neprijateljski raspoložena. Billy je posumnjao da je hrana možda otrovana. Objasnio sam mu da su Indijanci mnogo izravniji pri ubijanju. Kad je počeo jesti, više nije spominjao otrov.

Indijanci rano idu spavati. Kad smo završili s večerom, u kolibu je ušao Jeb Matherson. Bio je prilično zabrinut. Sjeo je pokraj mene i rekao:

— Bez zavaravanja, doktore! Misliš li da možeš spriječiti kolelu prije nego što se proširi.

Slegnuo sam ramenima i promrmljao:

— I bez kolere, polovicu bi trebalo smjestiti u bolnice. Kako si ti, Jebe?

— Ja? Do vruga, dobro sam. Zabrinjava me Quannah Parker. Možeš zamisliti na čemu smo ako mu se nešto dogodi i umre.

— Puma je vrlo maštovit. Dao bi oduška svojim krvničkim idejama.

— Puma je dobar — reče Jeb.

— Jesi li čuo kako je govorio lijepe stvari o tebi danas popodne?

– Da je njegov govor bio u moju korist, misliš? A kako bi tek vrištao da je govorio protiv mene?

Dok je Jeb govorio o svom prijateljstvu s Quannahom, Pobrecito je šutio i slušao. Iznenađeno upita:

– Zna li Quannah Parker kako si izvarao predsjednika Juareza? I zna li da je Benito Juarez indijanske krvi?

Jeb se namršti.

– Tko kaže da sam ja ikoga prevario, Meksikanče?

– Ne ismijavaj čovjeka, Jeb – umiješao sam se. – Znamo svi za tvoju prijavu igru zajedno s Tigerom Brownom. S meksičkim kravama kupovao si puške za Juareza. Zatim si ih prodao Parkeru. A sad si upravo ukradio još jedno stado za njega.

Jeb se glupo naceri.

– Čovjek mora živjeti, doktore. Osim toga, to je bila Tigero-va ideja. Ja sam čovjek od riječi, uglavnom. Ali nikad ne dajem riječ crvenom, bijelom ni Meksikancu. Jedna boja koja me zanima boja je njihova novca.

– Tiger je mrtav – rekoh. Objasnio sam o pucanju u Yucca Bendu. – Za koga ćeš sad raditi? – upitah ga.

– Sam za sebe. S ovom stokom nemam izbora, doktore. Da je i ne dam Quannahu, sam bi je uzeo zajedno s mojim skalpom. Mislim da ću izići nakraj s njim. Pomoći ću mu da proda stoku. Ali htio bih da se i ti uključiš u to, doktore. Sve ćemo dijeliti čim budu isplaćene puške koje sam obećao.

– Rekao sam ti da je Tiger mrtav, Jeb.

– Razumio sam. I što? Znam gdje su puške skrivene i...

– Sad su na putu za Meksiko. Više su potrebne El Malu da sredi Maximiliana nego Parkeru da napadne Teksas.

– Jao – zaprepašteno prošapta. – Što da kažem starom Quannahu?

– Ništa, Jeb. Barem ne sad kad si nadohvat njegova noža za skalpiranje.

– To je proketo sigurno. Nitko od vas nije spomenuo da su puške na putu za Meksiko, je li?

– Zašto bismo – upitah ga. – Glave nam znače isto toliko kao i tebi tvoja.

– Moram razmisliti o ovomu. Za dan-dva dolazi čovjek koji će kupiti stoku. Kad dobije novac, Quannah će pitati za puške. Mogu svašta očekivati kažem li mu da ih nemam.

– A što te sprečava da jednostavno odeš kući s novcem – iznenada upita Billy.

– Nikad nisi znao održati riječ – doda Pobrecito.

– S Komančima nije tako jednostavno. Ti kućkine Crvenokošci sumnjičavi su kad im bijelac nešto obeća. Dogovor je bio da pošaljem nekoliko svojih jahača da donesu puške.

– Dok si ti za to vrijeme u Quannahovim šakama?

– Da. Rekao sam da je on lukav kućkin sin.

– Taj čovjek koji dolazi kupiti stoku, nije li to možda pukovnik Nicols?

Jeb me iznenađeno pogleda.

– Pukovnik Nichols? Misliš na našega pukovnika? Odakle ti samo ta ideja, doktore?

– Čuo sam da ste vas dvojica još prijatelji. Tražim ga otkad je završio rat i nadao sam se da ćeš mi ti moći reći gdje je.

– Vidio sam ga prije šest mjeseci – ravnodušno odgovori Jeb. – U Durangu. Vjerojatno je još ondje. Ondje je kupio lije-po imanje.

– Jesi li s njegova ranča ukrado i jedno govedo?

– Do vraga, doktore. Ne zovi to krađom. Prijatelji se tako ne ponašaju jedan prema drugomu.

– Pošten čovjek, ha? – zareža Pobrecito. – Ako vas ne možemo zvati kradljivcem, odgovara li vam riječ lažljivac?

– Ne volim takav razgovor, Meksikanče.

– Nije vrijeme da si u ovom trenutku uzajamno odmažemo – rekoh. – Je li itko od vas učio nešto o prerijskim psima?

Pobrecito i Jeb blijedo me pogledaju.

– Oh, kako smo samo došli na prerijske pse – oglasi se Billy.

– Po četiri životinje žive zajedno u jednoj rupi u zemlji. Rupu iskopaju prerijski psi, a žive zajedno čegrtuša, tvor i neka vrsta sovuljage.

– Jasno, ove ostale životinje pojedu prerijske pse. To svatko zna – reče Jeb.

– Nije tako jednostavno. Čegrtuša, ako za to ima prilike, pojede ostale tri životinje – rekoh.

– Pa što onda? Svi znamo da je čegrtuša otrovnica.

– Ostale se tri životinje inače ne podnose, no kad shvate opasnost, pomažu jedna drugoj.

– Govoriš o ovim prokletim Komančima, doktore?

– Sva ćemo četvorica umrijeti polako i u mukama, bez obzi-

ra na to što sad mislimo jedan o drugome.

– Quannah me neće pustiti dok ne dopremim oružje.

– Dobivaš na vremenu tako. Vjerojatno neće poželjeti ni moj skalp dok ne prođe kolera. Znači, možemo razraditi plan kako da se izvučemo iz ovoga.

– Sad se moram povući u svoj šator prije nego što me počne tražiti moja indijanska djevojka – reče Jeb. Potom ustane i doda: – Ne znam prepušta li mi Quannah jednu od svojih žena iz gostoprimstva ili zato što me špijunira. I jedno i drugo, možda. Ali ne žalim se.

Billy Culpepper se oraspola-ži.

– Misliš da bih i ja mogao pograbiti jednu?

– Ne ako ti je ne ponude. O svojim djevojkama Indijanci misle isto što i o konjima: posudi ga, ako hoće. A pokušaš li ukrasti, loše ti se piše.

– Ne zanimaju te njihove djevojke, Billy – rekoh mu.

– Vraga me ne zanimaju!

Pogledao sam Jeba.

– Otprati me prema mom šatoru, doktore – reče. – Razgovarat ćemo o ratnim danima.

Nisu me zanimale njegove pričice, ali znao sam da mi želi nešto reći nasamo. Pošao sam s njim.

Iz daljine se čula pjesma nekog Komanča. Nije imao osobit sluh, ali očito je bio veseljak. Krivo sam protumačio. Jeb mi reče da tom pjesmom priziva Velikog Shalika da ih spasi od kolere.

Čim smo izišli iz našeg šatora, Jeb mi reče:

– Nas dvojica možemo uspjeti, Dok. Quannah mi vjeruje više nego bilo kojemu drugom bijelcu. Ako ostavimo Meksikanca i momka.

– Ne možeš tako razmišljati, Jeb. Osim toga, rekao sam Quannahu da ću pokušati spriječiti zarazu.

– Kakva si ti budala! Ne shvaćaš li kako ćeš završiti skupa sa mnom, kad shvati da od pušaka nema ništa!

– Ako te odavde izvedem živa i zdrava, da ti ne nedostaje ni jedna jedina vlas s glave, hoćeš li me odvesti k Nicholisu?

– On je u Meksiku, doktore.

– Izvrsno! Iako se ne smiješ vratiti u Yucca Bend, jer bi te ondje objesili na najviše stablo.

– Ali, Durango? Ako me se dočepa El Malo...

– Juaristi mi duguju zahvalnost i uslugu – rekoh. – Moram doći do Nicholisa, Jeb. Ti si jedini koji zna gdje je on.

– Razmislit ću o tomu. Kakvi su tvoji planovi da se izvučemo odavde?

Nisam mu odgovorio.

– Reci, do vraga! Dobro te poznajem, doktore. Zašto ti treba pukovnik Nichols?

– Polako, Jeb. Još nisi ni rekao hoćeš li me odvesti do pukovnika.

– Nas ćeš ostaviti da nas skalpiraju?

– Samo tebe, Jeb. Starca i mladića vodim sa sobom.

– Hej, Dok! Skupa smo ratovali!

– Rat je prošao, Jeb. A ovaj što ga sad vodiš, ni najmanje me ne zanima.

– Reci mi nešto o tvojim planovima, pa ću razmisliti o pukovniku. Mislim da ti ne bih trebalo čitav put do Duranga.

– Svaki pedalj puta, Jeb. Želim tvoju riječ da pristaješ.

Skinuo je šešir i, bacivši ga na zemlju, promrmljao:

– Imaš moju riječ. Kako ćemo, dakle, pobjeći odavde prije nego što Quannah počne zapitkivati o puškama?

– Saznat ćeš kad bude za to vrijeme – nasmijao sam se. – Podi sad zabavljati posudenu ženu, a ja ću se pobrinuti za sve pojedinosti. Vidimo se u cik zore, Jeb.

XVIII

Moj prvi pacijent umro je prije zore. Bila je to osmogodišnja djevojčica. Quannah Parker sam je došao da mi saopći tužnu vijest.

– Roditelji zahtijevaju da budete kažnjeni. Mislim da bi bilo dobro da ne izlazite iz kolibe neko vrijeme. Morat ću razgovarati s njima.

Kimnuo sam i rekao:

– Trebat ćemo još mnogo razgovarati ne dobijem li potrebne lijekove. Kako mislite da mogu liječiti oboljele ako nemam ono najosnovnije?

– Puma reče da je jučer dobio lijekove.

Nabrojio sam mu sve što mi nedostaje. Kiselo se nasmijao i rekao:

– Gdje možemo sve to nabaviti? Kod Velikog Shalika? – Gledao je kroz prozor i govorio sam sa sobom. – Komanči će nestati s bizonima, kojih je svakim danom sve manje. A moj narod već ovisi o milostinji američke vlade. Ali se ipak ni-

kad nećemo poniziti pred njima! Prije nego umre i posljednji Komanč, naši će neprijatelji pamtiti naše ime!

— Ali ne dobijem li lijekove koje sam tražio, svi ćete poumirati prije toga.

Zapazio sam da prati moje riječi. Nastavio sam:

— Je li to način na koji će izvršiti jedan ratnik, poglavico? Postoji vrijeme da se časno bori i još časnije umre. Zna li kakav trud mora uložiti američka vlada da vas pobijedi? Nikakav! Dok vas ovdje obara kolera, oni mirne duše mogu pokupiti svoje plaće i došetati ovamo!

— Barem vi nećete ostati živi da ispričate svijetu istinu. Imam dobre namjere da vas predam našim ženama prije nego što odlučim da umrete.

Znao sam da misli ozbiljno. Indijanci su najopasniji kad ne govore previše.

— Možete me ubiti kad se god sjetite, poglavico. Ali time nećete spasiti svoj narod. Ako vas budem liječio, imat ćete pred sobom idući dan za borbu, ako je to svrha života!

— Rekoste da to ne možete bez lijekova.

— Do vraga, znam što sam rekao. Yucca Bend nije na kraju svijeta. Mogu odjahati onamo i donijeti sve što mi treba prije nego što bude prekasno.

— Mislite da sam toliko lud da bih vas pustio?

— Bit ćete veća budala ako me ne pustite. Dobro poznajem kapetana Winfielda, poglavico. On je pametan čovjek. Mislim da će mi dati kola sa svim potrebstinama i čak nekoliko vojnika koje sam ja izučio da mo-

gu davati pomoć u ovakvim situacijama.

Dugo je vremena buljio u mene prije nego što je iz njega provalio divljački smijeh.

— Ti si potpuno lud čovjek. Možda te jedino tako mogu spasiti pred svojim narodom. Da, kao ludaka. Veliki Shalik zabranjuje da oduzimamo život ludacima.

— Mnogo mi je već ljudi reklo da sam lud. I kapetan Winfield između ostalih. Ali još možemo spasiti mnogo života dok vi ismijavate moje riječi.

— To što predlažete jednako je predaji. Moj je narod spreman boriti se do posljednjeg čovjeka.

— Što će biti sa ženama i djecom, poglavico? Ili možda mislite da će svi oni poumirati prije nego što se vi sa svojim ratnicima upustite u posljednji pothvat?

Nož je škljocnuo u njegovim rukama. Nisam se ni pomaknuo s mjesta. Znao sam da će slučajno promašiti desno uho. Osjetio sam kako mi se krv slijeva u glavu.

— Znaš da dobivamo repetirke i da...

— Nećete dobiti nikakve puške — presjekao sam ga. — A to nije Jebova pogreška. Nema pojma da su puške nestale.

— Što?... Što se zbilo s puškama?

— Dao sam ih nekim Meksikancima kojima sam dugovao uslugu — mirno rekoh.

Nastala je panična tišina. Činilo mi se da je Quannah Parker progovorio tek poslije milijun godina.

– Jesi li to rekao da si ti ukradio moje puške? – upita mrtvački hladno.

– Ne. Samo sam ih vratio ljudima od kojih su prije toga bile ukradene. Jebov partner Tiger Brown kupio ih je za predsjednika Juareza. Platili su mu gotovinom. Budući da je Tiger bio malo lakom, odlučio ih je ponovo prodati tvom narodu. Usput, Tiger je mrtav. Prema tomu, nema prilike da mu se osvećuje.

– Koga se tiče Tiger Brown? Ili čak taj Jeb Matherson – zagrmi Quannah Parker. – Upravo si priznao da si to ti učinio! Imaš li uopće pojma što sam mogao učiniti sa sto pedeset pušaka?

– Kao što sam rekao, s pola bolesnih i isto toliko umirućih ne možeš stići daleko.

Quannah je počeo govoriti jezikom koji nisam razumio. Možda je čak i pjevao, ne znam. Teško je bilo pogoditi.

– Zašto si mi ovo rekao? – upita. – Zar ti nije draže živjeti?

– Kao i ostalim ljudima. Inače bi saznao! Mislio sam da ćeš mi nakon toga ipak početi vjerovati. Sam znaš da Jeb uvijek održi riječ. Ali mi smo se tek jučer sreli i logično je da moraš biti sumnjičav.

– Ipak se čudim kako si još živ.

– Ipak ću morati nagovoriti kapetana Winfielda da ti ponudi primirje. U tom slučaju oružje ti neće biti potrebno.

– Znaš da ja nemam pravo pregovarati u ime svih Komanča.

– To znamo i ti i ja, a vjerovatno i kapetan Winfield. Ipak će Washington zbog toga biti

presretan, a ti ćeš u međuvremenu nabaviti lijekove i spasiti svoj narod.

– Koliko bi dugo trajalo to zatišje?

– Svi znamo što znači primirje, poglavico! To je tek vrsta ugovora koji ističe kao i svaki drugi.

– Razmislit ću o svemu – reče nakon kratke šutnje. – U međuvremenu, moji ljudi ne smiju ništa saznati o tvom sudjelovanju u svemu ovomu.

Quannah Parker otišao je prizvati dobre duhove ili čitati svetu knjigu, a ja sam u međuvremenu uzeo svoju torbu i zaputio se prema oboljelima da vidim što se još može učiniti da ih spasim.

– Moj brat ti je rekao da danas ne izlaziš – začujem glas iza leđa. – Mislim da moraš raditi onako kako on zapovjedi.

Bio je to Puma. Našao se u blizini moje kolibe i bilo mi je jasno da je čuo svaku riječ dok sam razgovarao s Quannahom.

– Mislim da si lagao mom bratu – nastavi. – Da sam na njegovu mjestu, ubio bih te odmah kad si rekao ono o puškama.

Osvrnuo sam se okolo i vidio da je sam. Komanči su bili i suviše fini prema meni. Uzeli su mi konja i pušku, ali nisu zahtijevali da predam pištolj. Puma je držao u rukama jednu od repetirki. Puška je bila na gotovs.

– Ja ne odlučujem hoćeš li živjeti ili ne, ali brat je rekao da ne izlaziš.

– I čitavo vrijeme pratiš svog poglavicu?

– Slijedim njegov crveni dio.

Moj brat ima dva srca. On se trga između svoga crvenog srca i majčine krvi. On je katkad glup. Sjećam se da je ponekad puštao na slobodu bijele žene koje smo zarobili.

— Na kraju krajeva, ti si mu ipak odan!

— Odan sam mojim ljudima. Kad njegovo srce diše kao srce Indijanca, dajem život za njega.

Promatrao sam ga.

— O nečemu razmišljaš — rekoh mu. — Nešto te muči?

— Misliš tako zato što si bijelac. Srce mog brata sad je slabo prema bijelcima. Ali on mora shvatiti da može vjerovati samo svojoj crvenoj braći. Nudim mu svoju beskrajnu odanost u svemu. Kad mu tvoji ljudi lažu, tad shvati kako postoji samo jedan način da se Komanče zaštiti od bijelih ljudi. Nabavit ćemo puške. Uzet ćemo ih od vojnika koje ubijemo.

— Shvaćam što misliš, Puma. Misliš da ću prekršiti zadanu riječ. Najprije si mislio da ti lažem kad si nas sreo, misleći da predvodimo čitavu američku vojsku.

Prvi sam put vidio osmijeh na njegovu kamenom licu.

XIX

Jahanje prema Yucca Bendu bilo nam je mnogo zabavnije od prijašnjega putovanja na sjever kad je svakog trenutka prijetila opasnost da nas zarobe Komanči.

Quannah Parker napravio nam je veliku uslugu. Pustio nas je prije nego što je skupio vijeće svojih poglavica. Puma nas je s nekoliko ratnika ispratio iz logora.

Kad smo stigli u grad, Jeb i Billy odmah su otišli u posjet nekim starim prijateljicama, a ja sam požurio da isporučim Pobrecita udovici MacLean.

Zapazio sam da je zbog bratove stoke bila zabrinutija nego što sam to mogao pretpostaviti. Po dobromu starom običaju popili smo čaj i porazgovarali o najnovijim događajima.

— Jučer smo čuli neke vijesti

— reče. Louis Napoleon povukao je svoju podršku Maximilianu pod pritiskom Washingtona. Nikad nisam vjerovala da ću doživjeti dan kad će naš narod biti zadovoljan s vašom Monroeovom doktrinom.

— A bez podrške francuske vojske Max je u škripcu, je li?

— Sad moj narod ima šanse i zacijelo će pobijediti.

Rekao sam da me raduju te vijesti i da moram do kapetana Winfielda.

— Quannah Parker, za promjenu, miroljubivo je raspoložen — rekoh joj.

— Trebala sam ti prije reći da kapetan Winfield više nije ovdje — odgovori Consuela. — Otišao je na istok nekako u isto vrijeme kad i ti.

— Onda ću to morati saopćiti čovjeku koji je sad na njegovu mjestu. Nema oficira u Americi koji bi prečuo ovu Quannahovu odluku.

— David — zabrinuto će Consuela — novi komandant zna da je za tobom raspisana potjernica. Bolje ne idi onamo, odmah će te uhapsiti.

— Vjerojatno se Nathan Forbes pobrinuo da se to odmah sazna. Nadam se da više nije u gradu?

– S bratom je u hotelu »Drovers«. Novi komandant imenovao je maloga u specijalnoga šerifa, premda ovaj nikad nije bio u vojsci.

Zapanjeno sam buljio u Consuelu. Ovako nešto nisam očekivao ni u snu. Trenutak me proučavala, a zatim reče:

– Davide, ti si zaista budala. Znam što namjeravaš učiniti, ali ovaj se put bojim da je to beznadno.

– Što je to u svemu beznadno? I zašto sam glup ako mislim o sebi?

– Mislim na istu stvar. Dao si riječ Quannahu zbog primirja i sad pošto-poto namjeravaš pregovarati s novim komandantom.

– Tako nekako. Ali dogovor nije da se Parker preda nego da se vratim s lijekovima i ostalim potrepsinama kako bismo spasilili zaražene Indijance.

– Ne znam kako ćeš to izvesti, Davide.

– Ni ja. Napisat ću pismo. Ali se bojim da će to itko pročitati. Puma će naposljetku biti sretan što je imao pravo. Vjerojatno je bolje poznavao bijelce nego što sam to mogao pretpostaviti.

Nakon dugo vremena tek ću saznati koliko je trajao rat Komanča. I bez lijekova pola je stanovništva uspjelo preboljeti koleru. Quannah Parker je poslao svega završio kao miroljubivi rančer, a da nije bilo želje za skalpovima i medaljama na obje strane, mogao je to postići i bez ratova.

Granicu smo prešli čim se smračilo. Nakon posjeta starim prijateljicama, Jebu i Billyju se ponovo vratila volja za životom.

Pobrecito nas je pratio da pomogne ako nas napadnu juaristi. Rekao sam Consueli da možemo i bez njega, ali je ona inzistirala da nas prati kako ne bismo povrijedili njegove nježne osjećaje odanosti prijatelju.

Činilo mi se da naše putovanje kroz pustinju neće nikad završiti. Četvrtog dana jahanja posumnjao sam da nas je Jeb naveo na krivi put. No on je uporno ponavljao da je i prije išao istim putom. Budući da nismo imali drugi izbor, prepustili smo se da nas vodi, pa makar to bilo veliko Nikamo.

Predvečer smo na obzorju ugledali obrise nekoga grada.

– Jesam li vam rekao – reče Jeb. – To je to.

Pobrecito iznenada zapazi mnoštvo strvinara. Stali smo.

– Zašto smo stali, doktore? – upita Jeb.

Nisam odgovorio. Okrenuo sam se Pobrecitu.

– Što ti misliš, amigo?

– Ako je netko mrtav, ptice vjerojatno čekaju da se razidu ljudi ili neki drugi živi stvorovi.

– Bez vode smo, ne možemo se vratiti – reče Jeb.

Nastavili smo jahati. Jeb je išao prvi. Billy je zaostao daleko iza nas. Ispočetka se činilo da u blizini nema znakova života. A tad je iznenada izronio golemi žuti pas i počeo skakati na Jebova konja. On je opalio u psa i životinja ostane nepomično ležati na zemlji.

Jeb je povikao prema kući:

– Ramon! Que pasa? To sam ja, tvoj stari amigo Jeb!

Pobrecito prekine neizvjesnu tišinu.

– Ptice su se preplašile psa. Očigledno je imao pravo. Pti-

ce su kružile iznad ranča koji se sastojao od glavne zgrade i nekoliko sporednih, vjerojatno staja.

– Ipak je netko u blizini mrtav – reče Jeb. – Osjećam zadah smrti.

– Imaš pravo, Jeb – rekoh. – Od rata nisam osjetio takav vonj. Nezakopan leš daleko se osjeća.

Jahali smo prema zgradama. Rekao sam Billyju da napravi krug oko ranča dok ga mi budemo pratili. Gundao je.

– Zašto uvijek baš ja, Dok?

– Pomakni tu lijenu stražnjicu! – poviče Jeb.

Nisam nikad običavao prisiliti čovjeka da nešto učini protiv svoje volje, čak bio on i vojnik!

– Što ti misliš o ovomu, Dok?

– upita Jeb.

Nisam imao što reći. Mjesto se činilo napušteno, bez ijedne žive duše, osim psa kojeg smo maloprije ubili.

– Pokrivajte me – rekoh. – Idem unutra.

– Nećeš li čekati da Billy izvidi ranč.

– Nema razloga. Već vidim što će pronaći. Bojim se da je ista situacija kao i na onom drugom ranču.

Kad sam ušao u dvorište, vidio sam leš čovjeka koji je uznemiravao ptice i psa. Pas je očito čuvao ostatke tijela da ga ne raznesu ptice.

Duboko sam uzdahnuo i smogavši nešto snage i hrabrosti, ušao unutra. Na podu je ležala mrtva žena. Tijelo joj je bilo pokriveno dekom.

Pozvao sam i ostale da uđu.

– To je Ramon – reče Jeb, ušavši prvi. – Što mislite, tko je to mogao učiniti?

– Kolera – rekoh.

Billy je u međuvremenu raportirao da u okolini nema žive duše. Vrata staja bila su otvorena. Dakle, netko je već posjetio ranč i pokupio svu stoku.

– Nadam se da nisu ponijeli sa sobom mnogo vode. Ne želim da umru od žeđi, ali bi bilo bolje da iskape sve prije nego što stignu do drugog ranča. Očigledno su imuni na koleru, ali to nije garancija da je neće prenijeti drugim ljudima. Ovaj put imat ćemo više vremena da zatrpamo sve bunare.

– Ja ću pomoći – reče Jeb.

– Ali ipak sam mislio kako si u luđačkoj utrci da što prije stigneš u Durango.

– Ne idemo u Durango, Jeb – rekoh.

– Zašto ne? – upita.

Pokazao sam prema njegovu mrtvom prijatelju Ramonu.

– Taj je čovjek umro od kolerre. Jeb, rekao si da na ranč nije dolazio niko osim tebe.

– I? Misliš da sam ga ja zario?

– Ne namjerno. Ali po svoj prilici, Jeb, ti si takozvani prijenosnik. Gdje god dođeš, ljudi umiru. Ne bi bilo humano da odeš u Durango.

Bio je zbunjen, a tad prasne u smijeh.

– Gluposti! Nikad nisam imao koleru. Znam samo da sam u posljednje vrijeme vidio mnoštvo oboljelih, ali...

– Ti si prijenosnik, Jeb.

– A kako znaš da to možda nije Billy? Ili stari Meksikanac? A možda i ti, Dok? Nijedan od vas nije podlegao koleri.

– Nijedan od nas nije bio u mjestima u kojima je izbila kolera. Vjerojatno smo Pobrecito i

ja imuni. Sjeti se one djevojke u Yucca Bendu. Vjerojatno si joj dao više od poljupca, Billy.

Billy Culpepper se uspaniči.

– Jao! Hoću li opet dobiti tu prokletu bolest, doktore?

– Vjerojatno nećeš, Billy. Očito je da nisi prijenosnik Jeb, jedino si ti zabrinjavajući.

– Što namjeravaš učiniti?

– Smjestiti te u bolnicu. Ne znam mogu li te izliječiti. Ali zacijelo ne mogu dopustiti da šetaš okolo i širiš zarazu.

– U bolnicu? Jesi ti lud, doktore? Znaš li da vlasti imaju nalog da me smjesti objese, dočepaju li me se!

– Isti je slučaj sa mnom, Jeb. Morat ćemo smisliti neku debelu laž. No, ako stignemo do Lareda...

– Ja ne idem – plane Jeb. – Rekao sam da ću te odvesti pukovniku Nicholisu u Durango i od toga ne odustajem. Budeš li još pričao o povratku u Sjedinjene Države, nećemo više biti prijatelji.

– Jeb, moramo misliti i na živote ostalih ljudi koji mogu nastradati zbog tebe, ni krivi ni dužni. Namjeravaš li hladno ubijati svaku osobu koju srećeš?

– Stajat ću po strani dok to ne prođe. Ali se ne vraćam na vješala!

– To nitko ne želi, Jeb. Ali moraš shvatiti! U otvorenoj puštinji nitko se ne može zaraziti ako nema vode i ljudi kao što si ti. Zato je važno da budeš razuman. Ako se ovdje zaustavimo, spriječit ćemo da se kolera proširi na ratnu zonu juga. Ne moram ti crtati što bi se u tom slučaju moglo dogoditi. Bojim se

da nijedna vojska dolje nema vremena prokuhavati vodu.

Jeb Matherson lukavo se nasmije i reče:

– Morat ćeš nešto smisliti da ih izliječiš. Vrlo dobro znaš da nikad nećeš pronaći pukovnika Nicholisa ako te ja ne odvedem do njega.

– Da, znam.

– A pukovnik Nichols može jedini pomoći da vratiš svoj ugled, doktore. Dovoljan je njegov potpis pa da se mirno vratiš na Brazos i nastaviš normalan život kao da se nikad ništa nije dogodilo.

– To znam – rekoh. – Ali mi se već gadi pronalaziti na svakom koraku mrtvace žute boje. Želim otići kući, Jeb. Shvati me. Ali ne mogu zbog vlastitih interesa žrtvovati živote tihkih nedužnih ljudi!

– Ti si budala – ravnodušno slegne ramenima. – Ali čini kako želiš. Billy i ja nastavljamo put. Pozivamo te da kreneš s nama, ako to želiš, dakako. Samo nas ne pokušavaj zaustaviti!

– Griješiš u tomu, Jeb.

Namrštio se i upitao:

– Misliš da me protiv moje volje možeš odvesti u Sjedinjene Države, doktore?

– Barem ću pokušati.

Glasno se smijao.

– Gluposti. Nas smo dvojica protiv tebe a, osim toga, pištolj mi radi vrlo dobro!

Pogledao sam Billyja. Momak kimne i reče:

– Jeb je moj prijatelj. Mislim da ću mu biti od koristi.

– Vidiš – zadovoljno doda Matherson. – Dvojica protiv jednog!

– Nemate pravo – iznenada istupi Pobrecito. – Dva naprama dva!

– Što se miješaš u ovo? – upita Jeb, očigledno zabrinut zbog Pobrecitove puške preko ruke.

– Vjerojatno zato što su ljudi koje ćeš ubiti na jugu, ili oni koje si već ubio, isti kao i ja. S druge strane, možda samo zato što te ne volim. Nikad nisam bio lakomislen čovjek.

– A sad se smirite – umijevao sam se. – Želim spriječiti zlo, a ne izazvati nove ratove!

– Ne možemo li ostale isključiti iz igre, Dok – upita Jeb. – Nas dvojica možemo sami izravnati svoje račune!

– Ja sam prije svega liječnik. I s te strane gledaj na stvari. Zato spusti opasač s revolverom i dopusti da razmotrimo situaciju prijateljski.

Nije me htio čuti. Spustio sam svoju pušku. Prije nego što je izvadio kolt, pogodio sam ga. U istom trenutku pao je s konja. Billy je opalio ali je promašio jer je Jebovo tijelo u padu uplašilo konja. Pobrecito je bio brži. Metak je tek okrznuo mladića, no to je bilo dovoljno da panično baci oružje. Pao je s konja i jauknuo iz sve snage. Smirio sam Pobrecita rekavši da nije potrebna daljnja pucnjava. Starac slegne ramenima i reče da imam mekano srce. To drugim riječima znači: budala. Jeb je ostao nepomično ležati.

Pomogao sam Billyju Culpepperu da ustane. Drhtaao je od straha i pipao se po tijelu misleći da mu nedostaje ruka, noga ili čak glava. Panično je mumljao nesuvisle rečenice.

– Sad se sredi, derište! – rekoh mu. – I zapamti da se u životu ne smiješ povoditi za kojekavim pustolovnim romanima. Nisi dorastao tomu!

– Pronaći ću lopate u kući da ovoga pokopamo – reče Pobrecito.

– Učini tako. Kuću ćemo možda zapaliti.

Pobrecito kimne i reče:

– Mislim da si spriječio zrazu. Ali skupo te stajalo. Nije li tako?

– Nije sve gotovo. Moramo se vratiti u Sjedinjene Države i poslati telegram na obje strane. Juarezu i Maximilianu zacijelo je svega dosta. Ne smijemo dopustiti da ljudi umiru bez iakakva upozorenja.

– A što je s pukovnikom Nicholsom i tvojim imenom?

– Već si rekao da me sve ovo skupo stajalo. Mislim da ću sve morati početi ispočetka.

– Dona Consuela imala je pravo kad je rekla da je doktor Travis suvremeni Don Kihot!

– Nemam ništa protiv Don Kihota. Čitao sam o njemu! Bio je to prevelik čovjek za grubi život koji nas okružuje.

– Es verdad – uzdahne Pobrecito. – Upravo sam to rekao i mislio.

K R A J

U PRIPREMI:

Pete Stolpacker:
ŽIG YUME

POTRAŽITE NA KIOSKU

MAGAZIN ODABRANIH PRIPOVIJEDAKA, STRIPOVA I HUMORA